

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרָתְךָ

נִפְלְאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

קשב רכוז אותיות שקר וכזב, כמו שהקשר מתקן את השקר
כך קשב ורכוז מתקנים את השקר וכזב. ובהקשר לחנוך הילדים:
כל ילד צריך שמשוהו 'יתפוס' אותו, ירגיש ש'הנה זה אמת',
ואז יצא מכל השקר והכזב ויגיע לקשב ורכוז חיוביים.

[מתוך השיעור 'קשב ורכוז']

בֹּא תִשָּׁפ"ה

28 מענות ותשובות

תשובות הרב לשואלים
אמירת תהלים של "אתאיסט"

29 פאצור אַלֶּבֶּיִם
חוש האכילה

רזי ולמד אותנו כיצד יהודי צריך לאכל

04 קשב ורכוז

תיקון הדעת לבעיות קשב ורכוז
התקשרות לצדיק לפתרון בעיות
קשב ורכוז

07 התקשרות והתחברות

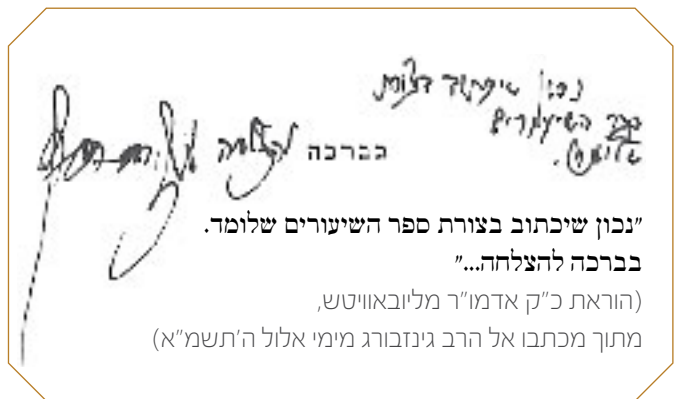
התוועדות כ"ד טבת (ח"א)
סוד ספירת הדעת

26 הסיפור החסידי

פדיון שבויים בשמים
רבי משה לייב מסאסוב

העלון מופק ע"י עמותת
אוהבים להיות יהודים.
לקבלת השיעורים במייל
ולהצטרפות לצוות המפיצים:
itiel@pnimi.org.il
עריכה: אביב מויאל
עיצוב: דעה צל אביחיל
מערכת: הרב יוסף פלאי,
בעד יעקבי ואיתיאל גלעדי
עריכת מקורות: ישראל כץ, מנחם-
זאב וינגורט, יוחאי אלימלך רוה

הקדמת המערכת

שבת שלום וחודש טוב לכל בית ישראל בכל מקומות מושבותיהם ובתוכם לקוראי עלון **נפלאות היקרים**. לפניכם גליון **לשבת פרשת בא**, מלא בכל טוב לכל המשפחה. **השבוע בגליון:**

בחלק הראשון של הגליון **שני שיעורים** מתוך **התוועדות כ"ד טבת** – יומא דהילולא של **רבינו הזקן**: שיעור קצר על **תיקון הפרעות קשב ורכוז** ושיעור ארוך על **סוד הדעת**.

השיעור הראשון – **קשב ורכוז** – הינו חלק אחד מתוך **התוועדות כ"ד טבת העוסקת בנושא הדעת**. בחלק זה מתייחס הרב **לבעיה האקטואלית** שמטרידה רבים מאתנו, כהורים לילדים או לנועצמנו – כיצד מתמודדים עם **בעיות קשב ורכוז**. מתוך הסבר כי למעשה תופעה זו **שרשה בבעיות בדעת**, עולה כי **הרפואה תלויה בתיקון הדעת** בכלל ו**בהתקשרות לצדיק** בפרט.

השיעור השני – **התקשרות והתחברות** – הוא חלקה הראשון של התוועדות כ"ד טבת ועוסק בביאור **סוד הדעת בתורתו של בעל ההילולא** – אדמו"ר הזקן – החל מספר **התניא**, תורה שבכתב של חסידות חב"ד, ועד **ל"תורה אור"** ו**לקוטי תורה**, התורה שבע"פ של חסידות חב"ד. בשיעור פורש הרב **פרצוף שלם של תופעות של התקשרות והתחברות** בעשר ספירות, כשמתוך הדברים מתבארים **יסודות חשובים בהתקשרות לצדיק**, בסוד הנישואין ובעוד סוגיות **בהשכלה ועבודה**. שיעור יסודי **ששווה כל רגע**.

רוצים להיות **הכי מעודכנים**? לדעת ראשונים על **שיעורים והתוועדויות**? להתעדכן **מה היה בשבת האחרונה**? מוזמנים לעקוב אחרי העדכונים באתר derechaim.info **שמו לב לסדר הלימוד היומי שלנו**, השבוע מתחילים **ספר חדש ומסכת חדשה**. זה הזמן **להצטרף** למי שלא עשה זאת עד עכשיו!

שבת שלום ומבורך,
המערכת

סדר הלימוד לשבוע פרשת בשלח הבעל"ט:

נ"ך יומי – דברי הימים א' פרק כט, דברי הימים ב' פרקים א'ו; **משנה** – בבא בתרא פרק א.

שיעור

תיקון הדעת לבעיות קשב ורכוז

קשב ורכוז

קיצור מהלך השיעור

בהתוועדות כ"ד טבת, מתוך ביאור רחב בגדר **הדעת** – בשיעור "התקשרות והתחברות" הנדפס בהמשך הגליון – התמקד הרב בנושא מיוחד ואקטואלי מאד: **בעיות קשב ורכוז**. בשל חשיבות הנושא, הוא קובע ברכה לעצמו, ומתאים ללימוד גם למי שיש לו בעיות קשב ורכוז, כלומר לכולנו...

הדעת בנפש: והדעת הוא מלשון 'והאדם ידע את חוה' והוא לשון התקשרות והתחברות שמקשר דעתו בקשר אמיץ וחזק מאוד ויתקע מחשבתו בחוזק בנדולת אין סוף ב"ה ואינו מסיר דעתו... הדעת היא "התקשרות והתחברות... בקשר אמיץ וחזק מאד", 'תקיעת המחשבה' בהתמדה בענין מסוים – להקשיב ולהיות מרוכז, קשב ורכוז! בדור שלנו חסרה דעת אמתית, והביטוי לכך הוא קשיים בקשב ורכוז. ממילא, הרפואה היא בתיקון הדעת.

במושגים קשר והתקשרות, המגדירים את הדעת, יש רמז ל**קשב-רכוז**, נוטריקון קשב. בנוסף, במלה **קשב** רמוז גם **קושי** – קשה להקשיב (**קשב** נוטריקון קשה ביותר).

רכוז וקשב – זכר ונקבה

קשב ורכוז הם שני צדדים משלימים של

אחת הבעיות הקשות בימינו היא קשיי קשב ורכוז. הבעיה אינה רק אצל ילדים, שקשה להם להקשיב למורה ולהתרכז וכיו"ב, אלא גם אצל מבוגרים, ואפשר לומר שזו הבעיה של הדור שלנו (היסח הדעת בדור המְסָכים). מנסים להתמודד עם הבעיה בדרכים שונות, גם באמצעות תרופות הרגעה ודיכוי (כמו ריטלין), אבל הרפואה האמתית מתחילה בהכרת שורש הבעיה לפי תורת הנפש.

כח הדעת – קשב ורכוז

במלה אחת, קשב ורכוז שייכים לדעת. כך מגדיר אדמו"ר הזקן בספר התניא^א – ספר היסוד של חסידות חב"ד, חכמה בינה דעת – את כח

מתוך התוועדות כ"ד טבת תשפ"ה, נערך ע"י יוסף פלאי.
א פרק ג.

ההתקשרות היא בעיקר מצד המקבל המתקשר למשפיע, כמו התקשרות הכלה לחתן, או התקשרות החסיד לרבי. וההתחברות היא בעיקר מצד המשפיע המתחבר אל המקבל. אם כן, הקשב הוא תכונת ההתקשרות והרכוז הוא תכונת ההתחברות.

קשר לאמת

דעת קשורה לאמת. הקשר הנכון של הדעת הוא התקשרות אמת לדבר אמת. **קשר** אותיות **שקר** – הקשר של הקדושה מתקן את השקר (והוא סוד **קרשי** המשכן, כמבואר במאמר "באתי לגני"). אמת היא הפנימיות של מדת היסוד – ההתקשרות והברית – ואילו השקר הוא 'פגם הברית'. ובהקשר לדעת: ככל שמכירים באמת כך יש יותר דעת, קשב ורכוז, כלפי הדבר האמיתי. ואילו בעיות של ילד בקשב ורכוז הם ביטוי לכך שהוא נוטה להתייחס לדברים כשקר (וממילא אין טעם להתקשר אליהם).

את האמת אנו משיגים בהכרה והרגשה (תכונות הדעת), "ניכרים דברי אמת"¹, ואז מתקשרים אליה בכח הדעת. צריך להתרחק משקר וכזב ולדבוק באמת בקשב ורכוז. והרמז: **קשב רכוז** אותיות **שקר וכזב**, כמו שהקשר מתקן את השקר כך קשב ורכוז מתקנים את השקר והכזב. ובהקשר לחנוך הילדים: כל ילד צריך שמשוהו 'יתפוס' אותו, ירגיש ש'הנה זה אמת', ואז יצא מכל השקר והכזב ויגיע לקשב ורכוז חיוביים.

התקשרות לדמות הצדיק

תיקון הדעת הוא בהתקשרות. התקשרות לה' בכלל (כמו בלשון ספר התניא שהובאה

הדעת. קשב־הקשבה פירושו להפתח באמת, להיות קשוב, להקשיב לשני, להאזין אליו ולשמע אותו בתשומת לב מירבית (מתוך 'פנוי המקום' בנפש, פאסיביות טובה, לפתוח אזן, ללא 'רעשי רקע')². הרכוז הוא 'לתקוע' את המחשבה בכח (כמו עיון מאומץ בסוגיה מסוימת, אקטיבי). היחס ביניהם הוא כמו זכר ונקבה – ההקשבה, הפתיחות, היא תכונה 'נשית', בחינת נוקבא, והרכוז הוא תכונה 'גברית', דכורא. **רכוז** אותיות **זכור** משרש **זכר** ("זכור לדכורא")³.

גם בהלכה⁴ מודגש שבחבור האיש והאשה (יחוד וזיווג) הדרישה להתרכז מופנית לאיש, שעליו להיות מרוכז לגמרי באשתו, לכוון דעתו אליה (ואליה בלבד). יחוד האיש עם האשה הוא 'תקיעת המחשבה' בכח הדעת (עד לספירת היסוד בה מתרכז כל כחו לנקודה אחת), וכן בעבודת ה' צריך להיות מרוכזים במטרה בחיות ושמחה (סוד "אבר חי" כדברי מורנו הבעל שם טוב). לפי זה, קשב ורכוז מקבילים למושגים "התקשרות

והתחברות", כפי שמגדיר אדמו"ר הזקן את הדעת, וכמו שיוסבר באריכות בשיעור הבא.

ב **קשב** אותיות **בקש** – ההקשבה קשורה לבקשה ותפלה. בקשה קשורה לקשת ("אשר לקחתי מיד האמורי בחרי ובקשתי", "בצלתי ובבעותי", קְקַשְׁתִּי נדרש קְקַשְׁתִּי). כיון שאותיות ב'ר מתחלפות (בא"ק בכ"ר) נמצא **שקשב־בקש** מתחלף ב**שקשר־שקר**.

ג זכר ח"א מת, ב.
ד בשעת הדיווג "איהו בנצח, איהו בהוד". תכונת הרכוז של הזכר היא בנצח, ותכונת הקשב של הנקבה היא בהוד. לקמן בשיעור "התקשרות והתחברות" פרק ד, יוסבר שהיחס בין לפני חטא האדם לאחר החטא הוא היחס בין נצח והוד. אם כן, לפני החטא שניהם היו מרוכזים לגמרי אחד בשני (ללא צורך כל כך להקשיב אחד לשני) אך אחרי החטא העיקר הוא ההקשבה שבלי זה אי אפשר להגיע לרכוז, ודוק.

ה ראה נדרים כ, ב. טור ושו"ע או"ח רמ, ב'ג.
ו כש"ט טז. **אבר חי** = אחד־אהבה פעמים טוב (אחד־טוב מתחלפים באטב"ח).

ז סוטה ט, ב. וראה עץ פרי כתובות עמ' תקעה ואילך.

הרפואה והעצה לבעיות קשב ורכוז, במיוחד בחנוך ילדים, היא התקשרות לדמות של צדיק, התקשרות לרבי

ההתקשרות לדמות מסוימת, 'גיבור' העומד מול עיניו של הילד, והדבר מסייע לו מאד להקשיב למורה ולהתרכז בלימודים. אך צריך לדייק שההתקשרות תהיה לדבר האמתי, צדיק אמת (וראה בשיעור "התקשרות והתחברות" על דברי הרבי הריי"צ שכדי להתקשר אליו צריך ללמוד מתורתו, הלימוד מסייע להתקשרות וההתקשרות מסייעת ללימוד). אמנם אם הילד מתקשר לדמות 'שקרית' (כוכב קולנוע או זמר מפורסם וכו'), הבעיה שלו עלולה להחמיר. ככל שהמחנך מכוון ומטפח בקרב התלמידים את ההתקשרות לצדיק, הרבי^{טו} – כך ניתן בע"ה להשתחרר מהבלבולים, קשיי קשב ורכוז, ולקנות דעת אמת.

כאמור, הדעת היא "התקשרות והתחברות". כדי לחזק את ההתקשרות יש להתקשר לצדיק, וכדי לחזק את ההתחברות יש להיות "חבר טוב" בין אדם לחברו, ב"דיבור חברים". המורה צריך לדאוג שהתלמידים יהיו חברי אמת זה לזה. בכלל: ככל שאנו, כל ישראל, ננהג באחוה, אהבת ואחדות ישראל, "כל ישראל חברים" ומחוברים זה לזה – הדבר יעזור לנו בבעיות של קשב ורכוז.

לסיום, כל זה נוגע לא רק ליהודים אלא לכל בני האדם. במסגרת 'המהפכה הרביעית', יש להפיץ לאומות העולם את הפתרון הנכון לבעיות הקשב והרכוז – לקנות דעת אמת על ידי התקשרות לצדיק האמת, כמו דברי הנביאים על התקשרות הגוים למלך המשיח, עד ש"מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים"^{טז}.

טו אפשר להציע נסיעת ילדים עם קשיי קשב ורכוז לציון של אדמו"ר הזקן בהאדיטש, סגולה אמיתית לקנין דעת.
טז ישעיה יא, ט. רמב"ם סוף הלכות מלכים.

קודם), והתקשרות לצדיק במיוחד ("ובו תדבק", הדבק בחכמים"^ח, כמו ביציאת מצרים "ויאמינו בה' ובמשה עבדו"^ט, וכן בצדיקים שבכל דור ודור, "ראשי אלפי ישראל" בכלל ו"משה שבדור"

בפרט), הצדיק שמהווה בעצמו חוט-מקשר עליו העולם עומד, "צדיק יסוד עולם"^{יא} (במדת היסוד הנקראת "כי כל בשמים ובארץ"^{יב}, "דאחיד בשמיא ובארעא"^{יג}). לכן הצדיק נקרא "זכאי קשוט" (בלשון הזוהר) – לא רק שהוא בעצמו זכאי וצדיק, אלא בעיקר שהוא מזכה ומצדיק את הרבים על ידי ההתקשרות בו, והכל במדת האמת (קשוט), דמות של צדיק אמת^{יד}.

דעת והתקשרות הם מושגים של פנימיות, ולכן יש להעדיף צדיק שמפיץ דרך בעבודת ה' המבוססת על דעת, ובעיקר זו הדרך של אדמו"ר הזקן, בעל החכמה-בינה-דעת).

אם כן, הרפואה והעצה לבעיות קשב ורכוז, במיוחד בחנוך ילדים, היא התקשרות לדמות של צדיק, התקשרות לרבי (ערך ההתקשרות עומד בפני עצמו כמובן, אך יש לו גם תועלת מרובה לקשב ורכוז).

יש שהבינו (בחוש טבעי) את חשיבות

ח רמב"ם הלכות דעות פ"ו ה"ב.

ט שמות יד, לא.

י תניא פ"ב.

יא משלי י, כה.

יב דבהי"א כט, יא.

יג זהר ח"ב קטז, א.

יד דמות אמת = יציאת מצרים, נעשה ונשמע, שלשה דברים, משה אהרן מרים, ע פנים לתורה וכו'.

שיעור

התוועדות כ"ד טבת (ח"א)

התקשרות והתחברות

קיצור מהלך השיעור

בהתוועדות כ"ד טבת האריך הרב להסביר את **סוד ספירת הדעת** כפי שהוא מוסבר בספר התניא – **כח של "התקשרות והתחברות"**. בפרק א נלמד ומתבאר הקטע מהתניא. **פרק ב** הוא ניתוח וסידור של **הופעות נוספות** של ביטויים אלו בספרי ה'תורה שבעל פה' העיקריים של אדמו"ר הזקן – **תורה אור וליקוטי תורה**. **פרק ג** מתבונן בישום ההתקשרות וההתחברות ב**התקשרות לצדיק** (נושא עיקרי של יום הילולא של צדיק). **פרק ד**, הארוך והמפורט, בונה 'פרצוף' שלם של תופעות **התקשרות והתחברות בכל עשר הספירות**, שלכל אחת משמעות רבה **בהשכלה ובעבודה**. יצויין שבהתוועדות היה גם מהלך שלם של ביאורים בניגוני אדמו"ר הזקן, שלא מופיע כאן (ויודפס אי"ה בפני עצמו), ושהיא גם פתחה 'המשך' ביאורים בסוד הדעת, שאי"ה ימשיך בגליונות הבאים עלינו לטובה. שיעור ארוך, אבל מלא **יסודות חשובים הנוגעים לעבודת ה' היום-יומית ולחיי הנישואין** (הבסיס להבנת מושג הדעת).

א. הדעת בספר התניא

אדמו"ר הזקן – סוד הדעת

חכמה, מהי בינה ומהי דעת. הקטע האחרון, אותו נלמד, מגדיר את הדעת^א. הסברנו לאחרונה^ב שהפסוק של אדמו"ר הזקן הוא "וידעת היום והשבת אל לבבך כי הוי' הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ

שלום לכולם, ברוכים הבאים. היום ההילולא רבה של אדמו"ר הזקן. זו שנת ה' **רבי** מההסתלקות, אז זו שנה מסוגלת ביותר להתקשר לרבי.

רוצים הערב לדבר על סוף פרק ג בתניא – כדאי שכל אחד יפתח את הספר. פרק ג בתניא מגדיר את הספירות חכמה, בינה ודעת, לכן אפשר לומר שהוא פרק מאד עיקרי בספר התניא – זו חסידות חב"ד וצריך לדעת מהי

נרשם ע"י איתאל גלעדי. לא מוגה. כ"ד טבת תשפ"ה – כפ"ח.
א התבוננות נוספת בקטע זה בשיעור ד' מרחשון תשס"ג.
ב התוועדות י"ט כסלו השתא (והמשכיה) בחלקים שטרם נדפסו.

יש הרבה דרכים לכוון את שלשת אבות החסידות ולהקביל אותם לספריות העליונות². יש מסורה בחב"ד³ שהבעל שם טוב מכון כנגד פרצוף עתיק יומין (פנימיות הכתר), הרב המגיד כנגד פרצוף אריך אנפין (חיצוניות הכתר) ואדמו"ר הזקן כנגד חכמה דאצילות, שדווקא בה מתלבש ומאיר "אחד האמת"⁴. אבל יש גם הקבלה הרבה יותר פשוטה, שהם כנגד חכמה-בינה-דעת: הבעל שם טוב הוא ההבדלה הראשונה של החסידות, ה"ברק המבריק" של החכמה⁵. את הברקת החכמה צריכים לתפוס ולקלוט – אלה הכוחות של הבינה (תפיסה באמא עילאה וקליטה בתבונה)⁶. מי מבין כל תלמידי הבעל שם טוב תופס וקולט את ההבדלה שלו? הרב המגיד, לכן הוא הבינה. אחד כך צריכים את הדעת, שגם מחברת את ההבדלה של החכמה לתפיסה ולקליטה של הבינה וגם ממשיכה את המוחין למדות על ידי התבוננות. זהו הכח של אדמו"ר הזקן, שממשיך את החסידות גם לבינונים וגם למי שלמטה מהבינונים של התניא. לכן מאד מתאים עכשיו, כשחוגגים את שנת ה'רבי' להסתלקות אדמו"ר הזקן, ללמוד קטע שלו על דעת – קטע שמסביר מה אומר המושג דעת.

התקשרות והתחברות

נתחיל לקרוא בפנים:

והדעת הוא מלשון והאדם ידע את חוה

בשאר כתבי החסידות של חב"ד הרבה

פעמים⁷ מסתפקים במלים "והאדם ידע וגו'",

מתחת אין עוד⁸. אמרנו זאת בתוך התבוננות על שלשת הדורות הראשונים של החסידות: הפסוק של הבעל שם טוב הוא "שמע ישראל [בעל שם טוב] הוי' אלהינו הוי' אחד"⁹ – "ישראל" היינו ישראל בעל שם טוב ו"אחד האמת" (ה"אחד") שוה **בעל שם טוב**. הפסוק של הרב המגיד ממעזריטש הוא "אתה הראת לדעת כי הוי' הוא האלהים אין עוד מלבדו"¹⁰. הפסוק של תלמידו, אדמו"ר הזקן, הוא "וידעת היום וגו'", כמו שהוא פותח את שער היחוד והאמונה.

שלשת הפסוקים מופיעים בפרשת ואתחנן.

אם כן, אדמו"ר הזקן

מזהה את עצמו עם

ספירת הדעת וממילא

עם מה שיכתוב בהמשך על הדעת. דווקא הוא בחינת הדעת. על משה רבינו כתוב¹¹ ששרשו בחכמה ("כי מן המים משיתיהו")¹², שהוא "זכה לבינה"¹³, אבל ביחס אלינו הוא הדעת שלנו – הוא נותן לנו דעת להכיר את ה' יתברך ולהתדבק בו על ידי התבוננות בגדולתו וכו'. משה רבינו שקול כנגד כלל ישראל¹⁴ דווקא בהיותו הדעת של כלל ישראל (שקול גם מלשון שיקול הדעת). כמו שמשה רבינו הוא הדעת של כלל ישראל, כך אדמו"ר הזקן בשלשת האבות של החסידות מכון כנגד הדעת.

אדמו"ר הזקן

מזהה את עצמו עם ספירת הדעת

ג דברים ד, לט.

ד שם ו, ד.

ה שם ד, לה.

ו פרשת ואתחנן היא הפרשה הימה בתורה, סוד שם מה ש"איהו ארח אצילות" (פתח אליהו) – בטול אמיתי. ג"פ מה עולה יט כסלו, כנודע – כל שלשת אבות החסידות (עם הפסוקים שלהם) כלולים יחד ב"ט כסלו, חג הגאולה, אתחלתא דגאולת משיח צדקנו.

ז ראה שמות רבה כג, ד; קהלת רבה ז, כט; זהר ח"ב קנו, ב; זהר חדש (מדרש הנעלם) יא, ב. ובריבוי מקומות.

ח שמות ב, י.

ט ראה ר"ה כא, ב; זהר ח"ב קטו, א (ובניצוצי זהר שם).

י תניא פמ"ב.

יא מכלילת שמות יח, א.

יב ראה כנגד חב"ב וחב"ד – לקו"ד (לה"ק) ח"א עמ' 51:52. ועוד כפי הנסמן להלן.

יג בריבוי מקומות. ראה לדוגמה סה"ש תש"ב עמ' 19; סה"ש תש"ה עמ' 60.

יד תניא פל"ה בהגהה. ראה פלה"ר ד"ה "ואשה אחת" פ"ז (סא, ד).

טו תניא, אגה"ק טו.

טז שער היחוד פ"ב.

יז ראה לדוגמה דרך מצותיך מה, א; מאמר ד"ה "באתי לגני" תש"ג פ"ז.

הפלא הגדול שבכל הפירושים על התניא, גם של הרביים וגם של החסידים הגדולים, אף אחד לא מתייחס לדיוק הכי פשוט שיש כאן. אדמו"ר הזקן לא יאמר שתי מלים אם אין משמעות מיוחדת לכל מלה בפני עצמה

שמקשר דעתו בקשר אמיץ
וחזק מאוד

הרבה פעמים^{כא} אדמו"ר
הזקן אוהב לכתוב "מאוד"
מלא ו, אף שבתורה אף פעם
לא כתוב כך. יש לו את הכוונות
שלו, וכאן יש רמז שאמרנו הרבה
פעמים^{כב} – "קשר אמיץ וחזק
מאוד" שוה בראשית, "בראשית
ברא אלהים את השמים ואת
הארץ". "בראשית" היינו ב
בחינות של ראשית^{כג}, ואחד
הפירושים הוא שצריכים לחבר
בין החכמה והבינה, חיבור
שנקרא "נקודה בהיכלא"^{כד}, סוד
הב של "בראשית" עם הדגש
שבה. לפעמים כתוב שִׁב בחינות ה"ראשית"
הן התורה וישראל^{כה} – התורה שייכת לחכמה,
"אורייתא מחכמה נפקת"^{כו}, וישראל לבניה־אמא,
בה "מחצב הנשמות"^{כז}. בכל אופן, ההתחלה
כאן שצריך להגיע ל"קשר חזק מאוד", וזה
נקרא "מקשר דעתו" – ברור שמפרט מהי
"התקשרות" בהגדרת הדעת.
אחר כך יש פועל חדש:

ויתקע מחשבתו בחוזק בנדולת אין סוף ב"ה
צריך לתקוע את המחשבה בחוזק – זהו
המושג המשותף כאן בלשונות של התקשרות
והתחברות – ההתקשרות "חזק" ו"חוזק".
כאן לא ברור שזהו פירוש המלה התחברות,
לא מופיע כאן שרש חבר, אבל היות שהפרטים

ולפעמים^{כח} מוסיפים עוד מלה,
"והאדם ידע את חוה אשתו"^{כט}.
ידוע שספר התניא קדישא מדויק
בתכלית, לכן הוא רוצה את כל
ארבע המלים האלה, "והאדם
ידע את חוה", ורק עד כאן (הוא
גם לא כותב "וגו'")^צ.

הוא אומר שדעת היא לשון
"והאדם ידע את חוה", ומה
המשמעות?
והוא לשון התקשרות
והתחברות

עיקר ההתבוננות שלנו הערב
יהיה מה ההבדל בין התקשרות
להתחברות. הפלא הגדול שבכל
הפירושים על התניא, גם של

הרביים וגם של החסידים הגדולים, אף אחד
לא מתייחס לדיוק הכי פשוט שיש כאן. אדמו"ר
הזקן לא יאמר שתי מלים אם אין משמעות
מיוחדת לכל מלה בפני עצמה. אפילו בפשט
אני מבין ששתי המלים הן לא בדיוק אותו דבר
– הן דומות, אבל לא מאותו שרש, הראשונה
היא קשר והשניה חבור. מושגים דומים, אבל
לא זהים. שוב, פלא מאוד גדול שאף אחד לא
מתייחס כאן להבדל בין התקשרות להתחברות.
אולי כבר נקבל רמז אם נמשיך לקרוא.
המשפט הבא מתחיל משרש קשר, לכן ברור
שהביטוי הבא הוא דווקא התקשרות:

יח' תח' ויקהל תלח, א; אוה'ת שה'ש ח"ב עמ' תרמז.
ובכ"מ.

יט' בראשית ד, א.

כ' "והאדם ידע את חוה" עולה י"פ "והאדם" וסה"כ יש בו
אחד אהבה אותיות שניתן לצייר בצורת השראה:

ו
ה א ד
ס י ד א
ת ח ו
ה

כאשר הפנות והנקודה האמצעית אותיות והאדם! ממילא,
שאר האותיות הן ידע את חוה, ח"פ (ממוצע כל אות) סג
העולה גם ד"פ עב (ליות חן).

כא' לדוגמה: בספר התניא – דף השער; הקדמת המלקט
(בסופה); אגה"ק ב. בלקו"ת – במדבר ב, ח; ד, כג, ג.
ובריבוי מקומות.

כב' שערי אהבה ורצון מאמר "אהבה: אור הקדוש ברוך
הוא" פ"ד; אני לדודי ודודי לי מאמר "אשרי איש... יתאמץ
בך" פ"א.

כג' זהר ח"א ל, א ובריבוי מקומות.

כד' ראה זהר ח"א טו, א"ב.

כה' ראה רש"י על בראשית א, א.

כו' זהר ח"ב קכא, א. וראה שם פה, א.

כז' שערי קדושה ח"ג ש"ב.

התחברות היא עטרא דחסדים ואי־הסחת דעת היא עטרא דגבורות

כאן הם הסבר למושגים
"התקשרות והתחברות"
שהיו קודם, יש להניח
שתקיעת המחשבה
קשורה למושג התחברות.
אני מתחבר עם הענין

כאשר אני תוקע את המחשבה שלי בתוכו.
כמו שנראה, על פי פשט, ההתקשרות היא
הכנה להתחברות. קודם אני צריך להתקשר,
בפנימיות. בחסידות הרבה פעמים כתוב^כ
שדעת והתקשרות שוות למושג הכי עמוק בכתבי
האריז"ל^{כט}, וגם בחסידות חב"ד – פנימיות.
נדרשת התקשרות חזקה כדי להגיע לפנימיות,
קודם כל פנימיות הלב שלי – שאהיה מקושר
בלב לדבר שאני מתקשר אליו. אחר כך צריך
להתחבר בפועל לדבר. איך זה קורה? על ידי
תקיעת מחשבתי בחוזה.

ואינו מסיח דעתו

אי־הסחת הדעת גם קשורה לחוזה
ההתחברות – אם ההתחברות חזקה יש לה
קיום, והאדם לא מסיח דעת. שני המושגים,
התקשרות והתחברות, שייכים לדעת – וכשהם
חזקים הוא לא מסיח דעת בכלל. כדי להבין טפה
יותר לעומק: כתוב^ל שבדעת יש ב עטרין –
שתי עטרות של הדעת, עטרא דחסדים ועטרא
דגבורות. לעניננו, התחברות היא עטרא דחסדים
ואי־הסחת דעת היא עטרא דגבורות.

קיום וחיות המדות

כי אף מי שהוא חכם ונבון בגדולת א"ס ב"ה
הנה אם לא יקשר דעתו ויתקע מחשבתו בחוזה
ובהתמדה לא יוליד בנפשו יראה ואהבה אמיתית
כי אם דמיונות שוא
יש שתי מדרגות של דעת, דעת עליון ודעת

תחתון. דעת עליון מחברת בין חכמה ובינה –
"מי שהוא חכם ונבון בגדולת א"ס ב"ה". דעת
תחתון מחברת את המוחין למדות, להוליד בנפש
אהבה ויראה. כאן הוא אומר רק "יקשר דעתו",
בלי "בקשר אמיץ וחזק מאוד". לקשר את הדעת
שלי פירושו שהדעת תהיה מרוכזת רק באותו
דבר. קשר הוא צמצום של ריכוז. אחרי שאני
מרוכז לגמרי בדבר אני 'תוקע את עצמי', כביכול,
ומתחבר אליו – "ויתקע מחשבתו". תקיעת
המחשבה היא "בחוזק", זו פעולת התקיעה,
"ובהתמדה", שלא להסיח את הדעת, כמו שאמר
קודם.

רק אז נולדות בנפש יראה ואהבה אמיתיות
– הולדת מדות, רגש בלב, היא התכלית של
חיבור חכמה ובינה, אבא ואמא. הוא מקדים יראה
כי בדרך כלל היראה מתגלה לפני האהבה – כמו
שהוא כבר כתב למעלה, בפרק הזה גופא, וכמו
שהוא יסביר בהמשך^{לא}. בלי הקשר והחיבור של
הדעת האדם יוליד רק דמיונות שוא – הוא יכול
לרמות את עצמו מאד בקלות שיש לו רגש, אבל
ההתעוררות הזו היא "כחלום יעוף"^{לב}, דמיונות
שוא.

ועל כן הדעת הוא קיום המדות וחיותן

עוד זוג מושגים – קיום וחיות. בדרך כלל
אומרים^{לג} שאדמו"ר הזקן אוהב שלשיות, אבל
כאן, פעם אחר פעם, הכל זוגות. למה? כי הכל
מבוסס על הפסוק "והאדם ידע את חוה" –
יש פה זוג, אדם וחוה. הזוג האחרון, המשמעותי
מאד, הוא קיום וחיות. לפעמים אומרים חיות
לפני קיום, כמו בביטוי "דוד מלך ישראל חי
וקים"^{לד}. גם ביחס לבריאת העולמות בדרך
כלל אומרים^{לה} שה' מהווה את העולם, מחייה
את העולם ומקיים את העולם – החיות לפני

לא פמ"ג.

לב איוב כ, ח.

לג לדוגמה – מבחר שיעורי התבוננות ח"ח עמ' 210;
שיעור כ' מנחם־אב תש"פ. ועוד.

לד ראש השנה כה, א.

לה ראה לדוגמה שער היחוד והאמונה פ"ב ואילך (כמ"פ).
ובריבוי מקומות.

כח ראה תו"א פד, ב; מאמר ד"ה "תפלה למשה" תר"ס;
מאמר ד"ה "פקודא" תשכ"ג.

כט עיין בע"ח ש"מ. וראה חסדי דוד הנאמנים ח"ד עמ' 171,
ובכ"מ.

ל זהר ח"ג רצא, א; ע"ח שער הכללים פ"ה. ובכ"מ.

"דע את אלהי אביך ועבדהו". כמו שאדמו"ר הזקן מזדהה עם משה רבינו, הוא גם מזדהה מאד עם דוד המלך, שהוא גם צאצא שלו^{לט}, והעיקר אצלו הוא העבודה שבאה מתוך הדעת.

יש עוד צדיק גדול, אחד מתרי-עשר, שהוא מלשון עבד – הנביא עבדיה^מ. העבד הטוב הראשון שאנחנו מכירים הוא אליעזר עבד אברהם. הוא יוצא מכנען – או שהוא-הוא כנען^{מא} – עליו נאמר "עבד עבדים יהיה לאחיו"^{מב}. כל המושג עבדות הוא כדי לתקן את כנען, את ארץ כנען. מכנען יצא אליעזר, מאליעזר יצא בניהו בן יהוידע וממנו משיח בן דוד^{מג}. הכל תלוי בעבדות – בקבלת עול של עבדות.

ב. התקשרות והתחברות בספרי חב"ד

אחרי שמנסים להבין מה הן התקשרות והתחברות מתוך המשך הדברים בספר התניא, בשלב הבא – אם רוצים להתבונן בזה אליבא דחסידות חב"ד – צריכים לחפש בעוד ספרי-יסוד של חב"ד חוץ מהתניא. התניא הוא התורה שבכתב של החסידות, ועיקר התורה שבעל פה הוא הספרים תורה אור ולקוטי תורה – מה שנקרא 'הפרשה החסידית'^{מד}. צריך לחפש שם, מסתמא גם מופיע הביטוי התקשרות והתחברות. באמת בכל ספר התניא מופיע רק פעם אחת, כאן, ואין עוד התקשרות והתחברות. אבל בתו"א

הקיום. אבל כאן, לעניננו, בדעת, הקיום קודם. המדות הן הילדים וצריך לקיים את הילדים, שלא יברחו מאתנו ח"ו. אחר כך צריך להוסיף להם חיות, להזין אותם ולגדל אותם.

מהסדר הזה של הזוג החשוב משמע שהקיום תלוי בהתקשרות והחיות בהתחברות.

והוא כולל חסד וגבורה פ"א אהבה וענפיה ויראה וענפיה.

הוא אומר בפירוש שלדעת יש תרין עטרין, חסד וגבורה שבדעת, שהם אהבה וענפיה ויראה וענפיה. זהו עוד זוג, חסד-

גבורה, וגם אהבה-יראה. יש הרבה זוגות בקטע הזה.

ידיעה ועבודה

היות שהכל מדויק נעשה רמז אחד יפה: נספור את המלים בכל הקטע הזה, שהוא עיקר הגדרת הדעת, עיקר חסידות חב"ד – יש חמש שניות לספור... לא צריכים להאמין לי, כדאי לספור לבד – צריך לפתוח ראשי תיבות – אבל לי יצא 74 מילים, המלה **דע**. מי אמר "דע"? דוד המלך. בצוואה שלו לשלמה, לפני שהוא נפטר, הוא אומר לו "דע את אלהי אביך ועבדהו"^{לה} – הדעת מביאה לידי עבודה, היא בשביל עבודה. כל חסידות חב"ד היא "עבודה בכח עצמו"^{לו}, ובשביל "עבודה בכח עצמו" אתה חייב להיות בר-דעת. אם יש חסידות אחרת, שלא דורשת כל כך עבודה בכח עצמו, לא חייבים כל כך הרבה דעת. אבל הרבי מקפיד שצריכה להיות עבודה אמיתית, ושהיא תהיה עבודה בכח עצמו, ולשם כך דווקא צריך הרבה דעת.

גם בשרש של עבודה, **עבד**, יש אותיות **עד**, **דע**, עם עוד אות – **ב**. דוד המלך נקרא "דוד עבד"^{לח}, לשון עבדות ור"ת **דע**, לכן הוא אומר

לו דברי הימים א' כח, ט.

לז לוח "היום יום" כ"ט מנחם-אב. ובכ"מ בחסידות.

לח תהלים קלב, י.

לט לוח "היום יום" עמ' 4 (צאצא של המהר"ר מפראג המיוחס לדוד המלך).

מ עבדיה עולה 91 (משולש 13) ועם דוד - דע ר"ת דוד עבדיה - עולה משולש דוד, הכל דוד וה"דע" שלו, ודוק.

מא בראשית רבה ט, ז.

מב בראשית ט, כה.

מג ראה שער הפסוקים ח"י שרה פכ"ד; ילקוט הראובני חלק שכחת הלקט, אדם והדורות עד נח אות יז. וראה שעשועים יום יום פרשת לך לך.

מד שיחת ש"פ לך לך תשמ"ט, ובכ"מ.

שלום^א. אפשר בטעות לחשוב שכל הדברים הם אותו דבר במלים שונות, אבל זה לא נכון. ודאי יש קשה, כי הכל התקשרות והתחברות, אבל כל דבר הוא חידוש. אם הכל על פי הפסוק "והאדם ידע את חוה", מה אומר לי ששלום הוא התקשרות והתחברות? כנראה קשור לשלום-בית. בכל אופן, הוא אומר זאת על הפסוק "המשל ופחד עמו עשה שלום במרומיו"^ב. חז"ל דורשים^ג שמכאל שר של מים וגבריאל של אש ואינם מכבים זה את זה. למה? יש התגלות אוא"ס שלמעלה מהם, והאור מבטל ומייחד אותם וממילא נעשה ביניהם שלום. כלומר, בהארת ה' על שני הכוחות המנוגדים, מיכאל וגבריאל במרומיו, הוא מקשר ומחבר אותם – השלום הוא התקשרות והתחברות.

מצוות

על מה עוד נאמר בכתבי החסידות שהוא התקשרות והתחברות? על מצוות בכלל^ד. קודם היה על מצות תפילין בפרט, אבל כתוב כמה פעמים על מצוות, שכל מצוה היא לשון צוותא^ה – כשאני מקיים אותה אני מתקשר לה' וגם ה' מתחבר אלי. אם כן, כל מצוות התורה הן התקשרות והתחברות – או שבשני הכיוונים, גם מלמעלה למטה וגם מלמטה למעלה, או, כמו שנסביר יותר מאוחר, יתכן שאצל אחד בעיקר מלמעלה למטה ואצל אחד בעיקר מלמטה למעלה. בכל אופן, כל המצוות הן התקשרות והתחברות.

צדיק

ראינו עד כאן ארבעה דברים שנקראו התקשרות והתחברות – דעת, תפילין, שלום

ולקו"ת הצירוף הזה מופיע כמעט 20 פעמים נוספות, בחמשה הקשרים מהותיים שונים (בהם מופיעות ההתקשרות וההתחברות ב'חפצא' של הענין המדובר). קודם כל, גם על דעת כתוב, כמה וכמה פעמים^ו – כמו הציטוט מהתניא – שהיא התקשרות והתחברות. אבל מופיע גם על עוד דברים:

תפילין

הכי הרבה פעמים^ז כתוב על מצות תפילין. כתוב שתפילין הן לשון התקשרות והתחברות (על דרך המבואר בחסידות^ח שתפלה היא לשון "התופל כלי חרס"^ט). כמובן, מאד פשוט להבין למה, כי כתוב בהן "וקשרתם" – הכל מצוה של לקשר, "וקשרתם לאות על ירך והיו לטטפת בין עיניך"^{יט} (פעולת ההתקשרות בתפילין של יד, "וקשרתם", ותוצאת ההתקשרות בתפילין של ראש, "והיו" – פעולת ההתקשרות בלב ותוצאת ההתקשרות, שהיא גם התחברות, במח, וד"ל – שעל כן תש"י קודמים לתש"ר). איך מוסברת בתניא גופא^כ המצוה הזו? התקשרות לה'. כל כוונת התפילין היא התקשרות – תפילין של יד הם לקשר את הלב לקב"ה ותפילין של ראש הם לקשר את המח לה'. הוא לא מזכיר דעת בכלל, רק כותב שתפילין הם התקשרות והתחברות.

שלום

על מה הוא עוד כותב התקשרות והתחברות?

מה תו"א ויקהל פח, א; משפטים עד, ד; לקו"ת במדבר ב, ד; בלק, עא, ב; האזינו עו, ג.
מו תו"א מקץ לה, ב; יתרו סט, א.
מד תו"א תרומה עט, ג; בת עין ד"ה זאת חקת התורה;
פרי צדיק מאמר קדושת השבת ב (ע"פ סוטה פ"ג מ"ד).
מח ע"פ משנה כלים פ"ג מ"ה.
מט דברים ו, ח.
נ פמ"א.

נא תו"א תרומה פ, ד; לקו"ת נשא כז, א; שה"ש כה, ג.
נב איוב כה, ב.
נג במדבר רבה יב, ח. ובכ"מ. ראה תניא אגה"ק יב.
נד לקו"ת האזינו עד, א; חקת נז, א.
נה לוח 'היום יום' ח' חשון. ובכ"מ.

בפירוש יסוד, "וצדיק יסוד עולם". גם ההקשר של השלום, כפי שהבאנו קודם, לא שייך ליסוד – ההקשר כאן הוא עשית שלום בין החסד והגבורה, בין הימין והשמאל, מיכאל וגבריאל. אם כן, שלום הוא חיבור החסד והגבורה.

המצוות – כל **תריג** מצוות, "עם לבן גרתי" ו**תריג** מצוות שמרתי"^{סד} – הן תפארת. מצוות סתם הן תפארת, כמבואר אצלנו בכ"ד^{סה}. שלום היינו השלום בין שרש אברהם לשרש יצחק, סוד "ואלה תולדת יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק"^{סו}, והמצוות הן יעקב, **תריג** מצוות. הצדיק, הדבר האחרון, הוא היסוד.

אם כן, יש לנו כאן חכמה-בינה (תפילין), דעת (דעת), חסד-גבורה (שלום), תפארת (מצוות) ויסוד (צדיק) והכל נקרא התקשרות והתחברות.

ג. התקשרות והתחברות לרבי

התקשרות בלימוד המאמרים

כעת נפתח את "היום יום" ט' אדר-שני. רוצים להבין את היחס בין התקשרות והתחברות, שהן הגדרת הדעת. אמרנו שודאי רומז להתקשרות לרבי, וכמו שכתוב בלקו"ת בפירוש שהצדיק הוא-הוא התקשרות והתחברות. כתוב כאן:

גודל התשוקה להתקשרות, יכול להשביע רק כאשר ילמוד מאמרי החסידות שאומר הרב וכותב, כי בראית פנים בלבד לא סגי.

אצל חסידים יש תשוקה עצומה להתקשר לרבי – בדיוק כמו כלה לגבי חתן, ולפי המסורת מרבי הלל^{סז} אפילו יותר. איך משביעים את

ומצוות. הדבר החמישי הוא צדיק^ס. אותו די פשוט להבין, והוא גם מתקשר לזוג לפני האחרון בתניא, "חי וקים" או "חיות וקיום". היסוד, ה"צדיק יסוד עולם"^ס, הוא יסוד הקיום והוא גם חי – "צדיק חי העולמים"^{נח}. כתוב נט ש"דוד מלך ישראל חי וקים" כאשר הוא מתחבר עם היסוד שמעליו. אם הוא לא קשור ליסוד יכול להיות שאדרבא, יתקיים בו "רגליה ירדות"^ס למקום היפך-החיים. הצדיק נותן לי את הכח להיות מקושר ומחובר. ממילא כל הענין של התקשרות והתחברות, לבו של התניא כאן, מאד מקושר ומחובר להתקשרות ולהתחברות לצדיק.

המבנה הפנימי

אם רוצים לעשות 'פרצוף' קטן מהדברים עליהם כתוב התקשרות והתחברות:

אנחנו יודעים שיש שני זוגות של תפילין, שמאד מומלץ לכל אחד להניח את שניהם – תפילין של רש"י כנגד בינה, מוחין דאמא, ותפילין דרבינו תם כנגד חכמה, מוחין דאבא^{סא}. אם רוצים לחבר ביניהם צריך לחבר מוחין דאבא ומוחין דאמא. אם כן, ההתקשרות וההתחברות של תפילין הן בעצם חיבור חכמה ובינה – "חכמה מוחא" (תפילין של ראש) ו"בינה ליבא" (תפילין של יד).

כמו שהסברנו, ועוד נאריך, לדעת יש גם שתי דרגות – דעת עליון ודעת תחתון. אלו הן ההתקשרות וההתחברות של הדעת בתוך עצמה, "אל דעות הוי"^{סב} – בתוך הדעת גופא צריך לחבר בין דעת עליון ודעת תחתון.

בדרך כלל הייתי שם את המושג שלום ביסוד, כמו בספר יצירה^{סג}, אבל כבר יש לי צדיק שהוא

נו לקו"ת בלק, עג, ג.

נד משלי י, כה.

נח בראשית א, ה וברבוי מקומות.

נט בית עולמים קל, ב.

ס משלי ה, ה.

סא ע"ח שעה"כ ענין התפילין דרוש ו.

סב שמואל"א ב, ג.

סג ראה ספר יצירה פ"ד מ"ג ומפרשים שם.

סד ראה רש"י בראשית לב, ה.

סה ראה לדוגמה **מעין גנים** ח"ה ראה ומבחר **שיעורי התבוננות** ח"ד עמ' 69 (עפ"י תקו"ז ל. זהר ח"ב קיח, א. וראה גם קהלת יעקב ערך 'מצ').

סו בראשית כה, יט.

סז לקוטי דבורים ח"ה עמ' 1085 (במהדורת לשה"ק).

הכרות פנימית דרך הלימוד

נחבר את הנקודה הזו עם הלכה חשובה: כתוב בהלכות ברכות^ט שמי שרואה את החבר אחרי שהוא לא ראה אותו שלשים יום מברך "שהחיינו", ואם עברה כבר שנה שלמה הוא מברך "מחיה המתים". במה דברים אמורים? אם הוא ראה אותו קודם. לא מדובר על חבר שהוא עד עכשיו התכתב איתו, או אפילו דבר איתו בטלפון – לא די בכך כדי לברך עליו "שהחיינו", צריך שהוא גם יראה אותו קודם.

בהלכה הזו יש הרבה דיונים וגם סיפורים שהם בגדר "מעשה לסתור". יש דוגמה של חסידים, בפגישה של המונקאטשער והרב אלפנדיי^א, ודוגמה של מתנגדים, בפגישה של הנצי"ב מוולז'ין והאדר"ת^ב. במקור ההלכה מדובר על חברו, ולא כתוב שיש אותו דין לגבי רבו, אבל בשו"ע משום מה גם משליך על רבו אותו דין.

באמת בלוח הברכות של אדמו"ר הזקן הוא פוסק בפירוש שאפשר לברך אפילו אם הוא לא ראה אותו מעולם, ועכשיו הוא רואה אותו פעם ראשונה. אדמו"ר הזקן כנראה מאד אהב והרגיש צורך לקצר לחסידים את כל הלכות ברכות. הוא עשה זאת בשני שלבים – קודם כתב "לוח" ואחר כך "סדר". שוב, בלוח הוא כותב שמברכים אפילו אם לא ראה אותו מימיו – אם היה חבר, וכל שכן הרב שלו, דרך לימוד תורתו, או דרך מכתבים או בצורה אחרת. לכאורה, מי שלומד את המקורות, הפסק הזה הוא נגד הרשב"א^ג, ואין בראשונים מי שחולק עליו. אף על פי כן בלוח הוא כותב "אפילו לא ראהו מימיו". אחד כך משום מה נראה שהוא חזר בו, ובסדר הברכות הוא לא כותב הלכה זו – הוא אמנם לא אומר אחרת, אבל משמיט את ה"לא ראהו מימיו".

השאלה הזו התעוררה במיוחד כשהחסידים

התשוקה הזאת, שאני רוצה להיות קשור לצדיק? לא מספיק שהאדם יראה את הרבי – זו לא התקשרות. רק כשהוא לומד את המאמרים של הרבי ומעמיק בהם הוא מתקשר. הוא לא אומר 'מעמיק', אבל הוא מתכוון להעמקה, שהיא הכתר של הדעת, כמוסבר אצלנו ב"פרצוף הדעת"^{סח}. אם החסיד זוכה לשמוע בעצמו את המאמרים – הכי טוב. אבל גם שמיעת המאמרים בזמן האמירה שלהם לא אומרת שהחסיד קלט לגמרי – לכן צריך לקרוא אותם גם כתובים בספר, ולהתבונן תוך כדי הלימוד. הרבי אומר שזהו עיקר ההתקשרות.

הוא לא כותב בקטע הזה מהי התחברות, רק התקשרות, כי בדרך כלל חסידים אומרים ביחס

לרבי 'התקשרות', ולא 'התקשרות והתחברות', אם מדובר כלפי הרבי. אם כן, הפתגם הזה הוא פתגם מובהק של חב"ד, שהתקשרות היא לא להביא לרבי 'פדיון' ובקשה ולהאמין באמונה שלמה שהרבי יושיע אותי – זו עדיין לא התקשרות. התקשרות היא שאתה לומד ומעמיק ברבי עצמו – היינו בשכל שלו – ועוד יותר, אם אתה גם מנגן את הניגון שלו^{טט}. על הניגון הוא לא כותב כאן – זהו הכתר, קצוץ של י, אבל חב"ד הוא שאתה מעמיק בלימוד שלו.

התקשרות היא

לא להביא לרבי 'פדיון' ובקשה ולהאמין באמונה שלמה שהרבי יושיע אותי.

התקשרות היא

שאתה לומד

ומעמיק ברבי

עצמו – היינו

בשכל שלו – ועוד

יותר, אם אתה גם

מנגן את הניגון

שלו

סח שער אהבה ורצון מאמר "פרצוף הדעת: תהליך ההחלטה בנפש וסוד החשמל".

סט ראה גם סה"ש תש"ג עמ' 98 (בחלק נוסף של ההתוועדות, שטרם פורסם, דובר באריכות על ניגוני אדמו"ר הזקן ועל ההתקשרות בניגון).

ע שו"ע או"ח סי' רכה (ע"פ ברכות נח, ב).

עא מסעות ירושלים עמ' סב.

עב סדר אליו עמ' פב.

עג תשובות הרשב"א ח"ד סי' עו.

הרבי כותב שלא מכיר אותו בפנים, וממילא מובן שגם החסיד לא מכיר את הרבי – הם לא נפגשו.

ההתקשרות האמיתית היא ע"י לימוד התורה,

כשהוא לומד המאמרי חסידות

שלי, קורא את השיחות

עד כאן מדובר על

ההתקשרות, כמו בקטע הקודם.

אבל אחר כך יש התחברות:

ומתחבר עם ידידי אנ"ש

ותלמידי התמימים יחיו בלימודם

ובהתוודותם,

כאן ההתחברות היא

פועל יוצא של ההתקשרות,

ומהי? שהוא מתחבר עם שאר

החסידים, עם הצבור. כלומר,

כאן מאד ברור שהתקשרות

היא מלמטה למעלה, מי שעומד למטה צריך

להתקשר למי שמעליו, והתחברות היא כמו "כל

ישראל חברים"^{טז} – כולנו חברים, אותו דבר,

אבל צריך להתחבר בפועל עם כל החברים. אצל

הבעל שם טוב, אצל ר' אשר ואצל עוד הרבה

צדיקים, לא קראו אף פעם רבי וחסידים, רק

חברים, כולם חברים. להיות חברים זה ענין בפני

עצמו ולהתקשר למישהו, אפילו למשהו, להיות

מקושר לגמרי, זהו ענין אחר. איך הוא מתחבר?

לומד ביחד אתם, מתוועד ביחד אתם, שותה

'לחיים' ביחד אתם, שמח ביחד אתם.

כעת יש דבר שלישי, גם מלה שהיתה כתובה

בסוף הקטע בתניא:

ומקיים בקשתי באמירת תהלים ובשמירת זמני

הלימודים, הנה בזה היא ההתקשרות.

כלומר, התקשרות היא התקשרות (על

ידי הלימוד), התחברות (עם החסידים) וקיום

ההוראות של הרבי בפועל. מענין שכאן עיקר

ההוראה בפועל הוא להגיד תהלים, "נעים

יצאו מרוסיה, וראו את הרבי פעם ראשונה.

היו חסידים שיצאו כמה ימים לפני י' שבט,

הסתלקות הרבי הקודם, ושאלו את הרבי האם

מותר להם לברך "שהחיינו" וגם את ברכת "חכם

הרזים". הרבי אמר^{טז} ש"חכם

הרזים" לא נוהגים לברך –

הרבי הוא למעלה מחכם הרזים,

זה לא שייך לו – אבל תברכו

"שהחיינו" ושהוא יענה אמן.

מה אפשר ללמוד מהקטע

שלמדנו עכשיו? הקטע שלמדנו

עכשיו הוא שבלימוד של הרבי

אתה יותר מכיר אותו מאשר

לראות אותו. שוב, כאן למדנו

שהעמקה בדברי אלקים חיים של

הרבי היא עוד יותר מראית פנים,

וממילא אם הוא למד מאמר אחד

בעומק כבר כאילו ראה אותו, וודאי וודאי שיכול

לברך עליו. כך המנהג הפשוט אצל חסידים,

שכאשר רואים את הרבי פעם ראשונה –

מפגש שנחשב יום הולדת שלהם^{טז} – מברכים

"שהחיינו".

הרבי עצמו אמר^{טז} שכאשר יבוא מלך המשיח

יברכו כך וכך ברכות, שהראשונה היא "שהחיינו".

מושכל-מורגש-מוטבע

בהתקשרות לרבי

נעבור ללוח "היום יום" כ"ד סיון. כאן

הרבי הקודם עונה למישהו ששאל אותו 'איך

אני – שלא ראיתי אותך אף פעם – יכול

להתקשר אליך?'. המשך אותו רעיון, אבל הרבה

יותר מורכב. כאן מוזכרות גם התקשרות וגם

התחברות, כך שזהו מקור יפה להבין את ההבדל:

השואל במה היא ההתקשרות שלו אלי מאחר

שאין אני מכירו פנים...

עד ימי בראשית עמ' 11.

עה לוח "היום יום" ל' שבט.

עו שיחת ליל שמח"ת תשמ"ט (וראה ימות המשיח

בהלכה ח"א סימן ח).

טז מדרש תהלים פקכ"ב.

אתה מאמין כל

כך שבמה שהרבי
אומר תלויה
הגאולה לעם
ישראל, ואתה
מתמסר בלב
ובנפש לקיים את
ההוראות שלו

צריך מוחין השייכים למדות, וזהו תיקון המורגש שבנפש.

אחר כך, "המעשה הוא העיקר"^{פב}, התכלית, אם אתה באמת מקושר לרבי – אתה גם שליח שלו. הדבר האחרון הוא שליחות. אתה מאמין כל כך שבמה שהרבי אומר תלויה הגאולה לעם ישראל, ואתה מתמסר בלב ובנפש לקיים את ההוראות שלו. בזה אתה מקיים את הרבי. אם אתה לא תעשה מה שהרבי מציע – כביכול הוא לא קיים, חס ושלום. בשביל מה הוא כאן? לתקן את המציאות. אז צריך להתקשר אליו, להתחבר עם חסידים ולקיים את השליחות שהוא נותן לך. אלה שני קטעים מאוד יפים שמסבירים לנו יותר מהי התקשרות והתחברות.

ד. פרצוף התקשרות והתחברות

התקשרות והתחברות בחתן וכלה

אחרי כל זה אנחנו רוצים לעשות עוד פרצוף, יותר מורכב, של עניינים שבאמת מקבילים להתקשרות והתחברות. כלומר, זוגות של עניינים בהם האחד הוא אדם והשני הוא חוה. באמת, לא פשוט לומר שאדם הוא התקשרות וחווה היא התחברות. אדרבא, הייתי אומר הפוך. למה? כי אמרנו שהתקשרות היא מלמטה למעלה. לא כל כך מתאים לומר שהחתן מתקשר לכלה. יותר מתאים לומר שהכלה מתקשרת לחתן והחתן מתחבר עם הכלה – נשמע לי יותר הגיוני. כמובן, יש התכללות, אבל ככלל הייתי אומר שההתקשרות היא לדבר שלמעלה ממך. כמובן, תלוי מי למעלה ממך, החתן או הכלה... בכל אופן, ההתקשרות היא כמו שחסיד מתקשר לרבי וההתחברות היא מה שהרבי מתחבר עם החסידים שלו. כאשר הרבי מתחבר עם החסידים – שגם אני

זמירות ישראל"^{עח}, המלכות, דוד המלך. אחר כך צריך לשמור גם על זמני הלימוד – במיוחד אם אתה תלמיד ישיבה, אבל נכון לכל אחד. בכל אופן, שמירת הזמנים היא דבר שני כאן, העיקר אמירת תהלים – נושא שיש עליו קונטרס מיוחד של הרבי הקודם^{עט}. [אולי אפשר לפרש: תאמר תהלים, אבל אל תסתפק בזה, תשמור גם על זמני הלימוד...]. כן... להשאיר גם זמן ללמוד. לשמור כמו "ואביו שמר את הדבר"^פ – לצפות מתי הוא יבוא^{פא}...

מהם שלשת הדברים האלה? לפי פשט הם מושכל-מורגש-מוטבע:

ההתקשרות – על ידי הלימוד, כמו שהוא כתב קודם – היא ההתקשרות בחב"ד, במושכל. ההתחברות עם כולם, שכולנו חברים, היא הרגש, המורגש. מה זה כולנו חברים? גם אם אתה ימני וגם אם אתה שמאלני, גם אתה אומר שאתה באמצע (שבקושי נאמין לך שיש בכלל כזה דבר, תכל'ס או ימין או שמאל), כל הסוגים האלה, צריכים להתחבר ביחד. החיבור הזה יתכן רק אם יש להם דעת. אם אין להם דעת – לא יעבוד אף פעם. הדעת הזו נקראת דעת תחתון. כבר נאמר שהתקשרות היא יותר דעת עליון והתחברות היא יותר דעת תחתון. זהו פירוש מאוד פשוט במלים, שהדעת היא "והאדם ידע את חוה", והדעת היא התקשרות והתחברות – סימן שיש שתי דרגות של דעת. יש דעת שעיקרה מתבטא במוחין בעצם ויש דעת שעיקרה מתבטא במוחין השייכים למדות. בשביל להתחבר צריך שכל,

עח שמואל'ב כג, א.

עט ראה "קובץ מכתבים" אודות גודל ערך אמירת תהלים הנדפס בתהלים "אהל יוסף יצחק".

פ בראשית לז, יא.

פא רש"י שם. וראה צואת הבעש"ט בתחלת כש"ט.

פב תקו"ז תקון ס (צג, ב); תקון ע (קלג, ב). ראה אבות פ"א מ"ז.

יש פה כמה

רבנים שמסדרים
קידושין, שיתמידו
בזה כמה שיותר,
מצוה רבה
ועצומה

הם קח, השער של נישואין – "כי יקח איש אשה"^פ, "קחה קיחה משדה עפרון"^פ. עיקר הליקוחין בתורה היינו לקחת אשה – עיקר מצוות הליקוחין, קידושין. כל משא ומתן, מקח וממכר, הוא לא מצוה בתורה. אבל יש מצוה

אחת של לקיחה – המצוה לקחת אשה. יש פה כמה רבנים שמסדרים קידושין, שיתמידו בזה כמה שיותר, מצוה רבה ועצומה. בחופה מברכים "מקדש עמו ישראל על ידי חפה וקדושין". יש שאלה ידועה^ט על הנוסח הזה – מדוע מקדימין חופה לקידושין (הפוך מהסדר בפועל)? מה אתה הופך את היוצרות? נכתבו בעניין הרבה תירוצים^ח, וכעת נאמר הסבר שמתאים לענייננו:

קידושין הם לשון קדש – החתן מקדש את הכלה. עיקר הקשר שנוצר בין אדם וחווה, בין האיש והאשה, הוא בקידושין דווקא – ברגע שהאיש מקדש האשה נעשית אשת איש^ט. בנערה המאורסה יש אפילו חיוב סקילה, החמור מהחיוב אחרי החופה. כלומר, הקשר הכי "אמיץ וחזק מאד" נעשה דווקא בשעת הקידושין.

מהי החופה? אור מקיף שמחבר את החתן והכלה^ז, כמו השותף השלישי^{צא} שמחבר אותם בפועל. משמעות החופה היא הבאת הכלה הביתה. החופה היא עיקר "הכנסת כלה" – להכניס אותה לרשות החתן, הביתה, כדי שיהיה אפשר להתייחד^{צב}. אמרנו שעיקר היחוד, שהוא פנימיות הדעת, הוא ההתחברות.

פה דברים כב, יג.

פו קדושין ב, א; יא, ב. ובכ"מ.

פז ראה ר"ן על קדושין ב, ב (מדפי הרי"ף); בית יוסף אהע"ז סי' לד. ובכ"מ.

פח ראה הנסמן בהערה הקודמת. וראה יין משמח ח"ג שער ראשון בתורה "מקידושין לנישואין"; שיעור מוצאי כ"ב שבט תשע"ח.

פט רמב"ם הלכות אישות פ"א ה"ג.

צ סידור עם דא"ח ד"ה "כי על כל כבוד חופה".

צא קידושין ל, ב.

צב ראה רמב"ם הלכות אישות פ"ה ה"א; שו"ע אבה"ע נה, א.

חבר שלכם, כולנו חברים – זו תנועה מלמעלה למטה. הרבי, הבעל שם טוב, אמר שאני רק חבר שלכם, כמו ר' אשר וכמו עוד צדיקים גדולים. לכן הייתי אומר, דווקא לענייננו, לדוגמה הזו, שההתחברות היא יותר

מה שהחתן מתחבר לכלה – וכך היא נעשית אשת-חבר ומתקיים בה "האשה הטובה היא החבר הטוב"^{פג} (לא מפני שהיא מתחברת אליו, אלא הפוך, שהוא מתחבר אתה-אליה) – וההתקשרות היא יותר מה שהכלה מתקשרת לחתן. אם כן, זהו חותם המהפך, מה קודם למה.

כמובן, יש התכללות – גם בתוך החתן יש גם התקשרות והתחברות. הדעת בפסוק מתייחסת לאדם, "והאדם ידע", לא לחוה – סימן שרק בתוכו יש התקשרות והתחברות. מהי ההתקשרות? כמו שנסביר יותר בהמשך, התקשרות היא גם לשון קושי – קשר הוא קושי-רב. יש קושי-רב בליצור קשר – לא פשוט לעשות קשר, קשר בר קיימא. מהו אותו קשר בר קיימא? קשר שבא מהדעת של החתן, עליה כתוב "אין קישוי אלא לדעת"^ט. הקשר הזה הוא לפני החיבור, לפני שמתחברים החתן והכלה. אם יש קשר – שוב, כי הדעת שלו מקושרת לכלה – יש גם סימן בברית, ביסוד, ואז יכול להיות חיבור. לכאורה, זהו ממש הפירוש בפסוק "והאדם ידע את חוה" – שקודם יש התקשרות פנימית, שגם פועלת בגוף, ורק אחרי שהיא פועלת בגוף יכולה להיות התחברות של שניהם יחד.

עכשיו נתחיל יותר רמזים, עם משמעות פנימית:

חו"ב: חופה וקידושין

ראשי התיבות של שני השרשים, קשר-חבר,

פג משלי ישראל תקפח וראה שכניה ביניהם פ"ד.

פד יבמות נג, ב. ובכ"מ.

לפי פשט הבית שייך לחתן, אבל ברגע שהכלה נכנסת היא הבית - היא התכל'ס

כלומר, הקידושין פועלים את ההתקשרות והחופה פועלת את ההתחברות של הדעת.

למה להקדים חופה לקידושין? כי ההתקשרות, הקידושין, הם מאבא, ואילו החופה היא מאמא. החופה היא מקיפים, שנקראים גם מקיפין דאמא. היא גם הבאת הכלה הביתה והבית הוא אמא – "ביתנו" זו אשתו^{צג}, היא מזדהה עם הבית. לפי פשט הבית שייך לחתן, אבל ברגע שהכלה נכנסת היא הבית – היא התכל'ס (עקרת – עיקרו של – הבית). הרבה פעמים שמים את התכלית לפני האמצעי, אף על פי שיש מעלה גם באמצעי. כמו שאמרנו, הקשר של הקידושין – הקניין של הקידושין, בלשון ההלכה – יותר חזק מהקניין של החופה. זהו עיקר הקניין, עם הכח להפריש אותה מכולי עלמא ולעשות אותה אשת איש לכל דבר (כנ"ל).

אם כן, יש לנו פה רמז יפה (שמסתמא כבר אמרנו פעם^{צד}) של חופה-קידושין – גם ר"ת קח, "כי יקח איש אשה", קידושין-חופה, שבעצם הם התקשרות והתחברות, עם כל המשמעות. במבנה הכללי שלנו, הרמז של קידושין וחופה, אבא ואמא, הוא סוד דעת עליון שמחברת בין חכמה לבינה.

דעת: "דעת עליון" ו"דעת תחתון"

אחרי חכמה ובינה יש את הדעת בפני עצמה. הזכרנו שיש בה "דעת עליון", שמחברת חכמה ובינה – מה שאמרנו הרגע – וגם "דעת תחתון", שמחברת בין השכל והרגש, המח והלב. אבל יש בחסידות^{צה} עוד פירוש ל"דעת עליון" ו"דעת תחתון" שנכללות ב"אל דעות הוי"^{צו}: "דעת עליון" היינו ההשקפה של

ה' על המציאות מלמעלה – "דעת עליון" שמשמעותה הדעת של העליון, של ה', איך שהוא רואה את המציאות. ה' רואה שלמעלה היש האמתי ולמטה "כולא קמיה כלא חשיב"^{צז}. "דעת תחתון" היא איך אני למטה – בעולמות התחתונים, בעולם הכי תחתון, עלמא דשקרא – רואה את המציאות. המציאות היא בשבילי יש. מה לגבי ה'? הלואי שאמין בו באמת. אם אני מאמין בו, בלי לראות בכלל, הוא בשבילי אין. למטה היש, והעבודה שלי היא להכיר שהאין מהווה אותו. בדיוק הפוך מ"דעת עליון".

אין ההסבר הזה מתחבר עם הפירוש הרגיל בקבלה – שאדמו"ר הזקן גם מביא באגרת-הקדש טו בתניא – ש"דעת עליון" (שנקראת גם "דעת הנעלם") מחברת חכמה ובינה ו"דעת תחתון" (שנקראת גם "דעת המתפשט") מחברת מח ולב? צריך לומר שהרגשת הלב היא באמת "דעת תחתון", הדעה-המבט של התחתון, הלב מרגיש את השלחן כמציאות – זה "דעת תחתון". החיבור של המח והלב ב"דעת תחתון" הוא מוחין השייכים למדות, כאשר העיקר הוא הלב (כמו שאמרנו קודם). עיקר הדעת אצלנו, אצל הבינוני של התניא, "מדת כל אדם"^{צח}, הוא "דעת תחתון", הכח לחבר בין השכל והרגש. אבל המוחין בעצם – אחד הפירושים של ה"א שנכנסת ל-גולה והופכת אותה ל-גאולה, כמו שהרבי הסביר^{צט} – הם "דעת עליון", המבט של העליון – "תמנת הוי' יביט"^{צכ} כמו שפירש אדמו"ר הזקן^{צא}, שמשוה רואה את המציאות דרך העינים של ה', רואה את התמונה כמו שה' מביט. זהו באמת חיבור חכמה ובינה^{צב}.

צז ע"פ זהר ח"א יא, ב.

צח תניא פ"ב.

צט שיחת פרשת אחרי מות' קדשים ופרשת אמור תשנ"א. מבואר באריכות במאמר "מגולה לגאולה" בספר מודעות טבעית.

ק במדבר יב, ח.

קא מובא בחנה אריאל פרשת שלח, ובכ"מ בכתבי מו"ה ר' אייזיק מהומיל.

קב בדעת עליון, הבינה היא היש (של) "הנסתרת להוי'".

צג יומא פ"א מ"א.

צד שיעור ה' תמוז תשפ"ב.

צה סידור עם דא"ח ד"ה "מזמור לתודה" (מד, א). ובכ"מ.

צו שמואל"א ב, ג.

ח"ג (שבדעת): "שמאל דוחה וימין מקרבת"

על מה שנשאר, ורואה שלא הכל פסולת, יש קצת טוב. כמו מי שמפצח אגוזים, יש עוד קצת פרי. אתה מחפש את הפרי שנשאר, מוציא אותו, ואז הפסולת יורדת – זו ירידה, המשכה. אתה כל פעם מוציא טוב והכל יורד, יורד ויורד, עד שלא נשאר טוב. זה בירור של אור יש, שמותר בשבת. בירור של אור חוזר הוא עיקר הבירור, שאסור בשבת. בכל אופן, כל זה נקרא "שמאל דוחה וימין מקרבת", החסד והגבורה של הדעת, שבמבנה שלנו כעת נקשר לחסד וגבורה (כמפורש בסוף הקטע שלמדנו בתניא, שהדעת מקיימת ומחיה את האהבה והיראה, עד שלעיתים תרין עטרין עצמן נקראות אהבה ויראה^{קט}).

תפארת: קו וחוט

בתפארת יש רמז יפהפה: כשכותבים בקבלה קו"ח בראשי תיבות הכוונה היא קו וחוט. אחרי הצמצום הראשון ה' המשיך קו של אור אין סוף, רכו אותו מאד – ריכוז עד אין סוף, שהוא בעצמו דעת, כח הריכוז – והמשיך אותו לתוך החלל. ההמשכה לתוך החלל היא על דרך יחוד חתן וכלה. החלל הוא כמו רחם האשה, והמשכת הקו – עליה כתוב "אז יבקע כשחר אורך"^ק – היא יחוד החתן לאחר שהוא מתקשר-מתקשה על מנת להמשיך ולהפרות את הרשימו שבתוך החלל. בכל מקום קו וחוט היינו התפארת של ההשתלשלות של אור אין סוף^{קיא}. למה? כי אוא"ס שלפני הצמצום הוא אברהם, הצמצום יצחק והקו יעקב^{קיב}. מה הרמז? "אז יבקע כשחר אורך" – יבקע אותיות יעקב^{קיג}.

מה ההבדל בין קו וחוט? יש פירוש אחד^{קיד}

קט אלה שאלו דחילו ורחימו שכלים דעתיים, וד"ל. קי ישעיה נח, ח. קיא ראה זהר הרקיע פרשת בראשית דף טו; יהל אור עמ' קפט ואילך ועמ' תשחיתשט; המשך תער"ב פרק רעג. ראה מעין גנים ח"ד קרח. קיב חסדי דוד הנאמנים ח"א עמ' 10. ובריובי מקומות. קיג ראה זהר ח"ג קד, א פירוש הרמ"ז שם. תו"ח בראשית קפט, ג; ד"ה "בריש הורמנות דמלכא" לר"ה מפאריטש. קיד אוצר הנפש ח"ג עמ' ריא. וראה שערי אהבה ורצון

עד כאן אמרנו שחופה-קידושין הם אמא ואבא, עם הדעת שמחברת אותם, ודעת היא "דעת עליון" ו"דעת תחתון". מה עוד יש בדעת? קירוב וריחוק, "שמאל דוחה וימין מקרבת"^{קיג}. כח הדחיה וכח הקירוב הם תרין עטרין שבדעת. מי שמסביר זאת הכי בעומק, בהרבה מאמרים^{קי}, הוא רבי אייזיק מהמיל. ה"עטרא דחסדים" היא "ימין מקרבת", אבל קודם צריך את ה"שמאל דוחה". דעת היא כמו "עץ הדעת טוב ורע"^{קה} – הכרה מהו טוב ומהו רע.

סדר הפסוק הוא "סור מרע ועשה טוב"^{קי} – קודם צריך "שמאל דוחה", בירור הפסולת מהבה, שאסור בשבת, ואחר כך בירור הבר מהפסולת, שמותר בשבת (באופנים מסוימים)^{קי}, "ימין מקרבת" (כמו שכתוב "שמאלו תחת לראשי [על ידי 'שמאל דוחה' את הישות שלי, 'ראשי' נתמך ועולה, ואזין] וימינו תחבקני"^{קיח}). "סור מרע" היינו התמקדות ברע, בשביל להוציא אותו מהטוב. אחר כך, יש עדיין בטוב עוד קצת רע, ואתה מוציא גם אותו, וכך עוד פעם ועוד פעם. זה בירור דאור חוזר – כל פעם אתה מוצא רע בעצמך, מוציא ומנקה, מתעלה, וגם שם אתה מוצא, מוציא, ומתעלה עוד. התהליך כאן הוא עליה, לכן הוא נקרא אור חוזה. אבל בבירור הטוב מהרע – אתה מוציא טוב, כדי לאכול, ומסתכל

אלהינו", שהרי חכמה ובינה הן 'אין' ו'יש'. בינה היא התבוננות, וה'יש' שלה היינו ההתבוננות ב"כולא קמה כלא חשיב" (מה שפשוט באין-עין של החכמה וממנו מבריק לה והיא תופסת אותו בהתבוננות הנ"ל, היינו היחוד של אברהם שרה, כנודע, וד"ל).

קג סוטה מז, א; סנהדרין קז, ב; זהר ח"ג קעז, ב. על ידי שמאל דוחה ימין מקרבת "שדים נכלו" (יחזקאל טז, ז) להניק שפט רב לישראל.

קד ראה מאמר שני המאורות ח"ג פ"ב ס"ח ובכ"ד.

קה בראשית ב, ט.

קו תהלים לד, טו.

קז שו"ע או"ח שיט, א. ראה מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א עמ' קסב ואילך; סה"מ תרנ"ג עמ' נא, ואילך.

קח שה"ש ב, ו. וראה לקו"ת שה"ש לד, ד. **ברית הנישואין** עמ' נה. יין משמח ח"א ש"ז בתורה "עורי צפון ובואי תימן".

אדם את אשתו^{קט}). בכל אופן, מה מיוחד אצל אדם וחווה? שהיה גם לפני החטא. רק שאחרי החטא הם נפלו למצב אחר לגמרי. אחרי החטא מה העבודה שלהם? לחזור בתשובה. לפני החטא הם צדיקים גמורים, ואחריהם הם צריכים להיות בעלי תשובה – כמו שבירת הלוחות, עם ההבדל בין מה שלפני ומה שאחרי.

לפני החטא, לפני שאכלו מעץ הדעת טוב ורע, הם לא ידעו ממצאות הרע^{קכ}, ממש היו צדיקים גמורים – לא רק שאין בהם רע, אלא הם לא יודעים מהו רע. באמת אין רע אצלם כלל וכלל. המודעות הזו – שאין רע ואני מתחבר עם האשה מתוך דעת כזו שאין רע, אין יצר הרע, לא צריך לעשות שום דבר, הוא לא קיים בכלל – נקראת "דעת עליון". במדרגה הזו הכל טוב, "מצא אשה מצא טוב"^{קכא}, מודעות דעת בלעדית לבן-בת הזוג בקדושה ובטהרה. זו המודעות של מי שיש לו את הדעת של ה' – אצל ה' אין רע, גם כשהוא מסתכל על מציאות הקליפות. אי אפשר לומר שה' לא יודע את הרע, כי הוא יודע הכל, אבל איך שהוא יודע – אין רע, הוא טוב, אפילו טוב מאד. ה' יודע הכל – גם את הדברים הטובים שהוא ברא, וגם את הנחשים והעקרבנים והמזיקים שברא – ובידיעתו הכל טוב, לא סתם טוב אלא טוב מאד. זו "דעת עליון", וכך היחוד של אדם וחווה הם לפני החטא. אבל אחרי החטא הם נפלו מזה. כעת הרע הוא מציאות, והעולם הזה רובו רע^{קכב}, אז היחוד שלהם הוא מתוח מאד, לא פשוט. למדנו לאחרונה סוגיא של פשיט וכיף^{קכג} – יש פשיט ויש כיף. לפני החטא הכל

שבתוך הקו יש כח ההתחלקות וכח ההתכללות. חיצוניות הקו עושה התחלקות של כלים, אבל פנימיות הקו – שהיא סוד התורה, שהיא גם יעקב – עושה התכללות. אבל אנחנו נסביר כעת טפה אחרת: אם רוצים לשמור על ראשי התיבות, הקו אמור להיות ההתקשרות והחוט אמור להיות ההתחברות. מה זה קו? קו הוא קו המדה, "בוצינא דקרדוניתא"^{קטז}, שמודד את המציאות. בשביל למדוד את המציאות הוא צריך להיות "בוצינא דקרדוניתא", נר חזק או נר קשה. צריך, שוב, הרבה-הרבה ריכוז, שנקרא התקשרות, כדי לצמצם ולמדוד את ההתפשטות של כל דבר ודבר בתוך הבריאה. אבל מהו חוט? בשביל מה יש חוטים, גם חוטי ציצית? בשביל לחבר דברים יחד. אני אומר שהקו הוא הכח של ההתקשרות למדוד את המציאות, כל פרט ופרט, והחוט דווקא הוא הכח לחבר את הדברים יחד – "כל ישראל חברים". נמצא שהזוג הזה, קו וחוט, שייך לספירת התפארת.

נו"ה: לפני ואחרי החטא

נמשיך לנצח והוד: אמרנו שהכלל כאן, לפי לשון התניא, הוא שהכל קשור לאדם וחווה. הפסוק אומר "והאדם ידע את חווה". השאלה, שגם המפרשים שואלים-חוקרים^{קטז}, היא מתי זה היה – מתי אדם ידע את חווה ונולדו קין והבל, לפני החטא או אחרי? יש דעה לכאן^{קיז} ויש דעה לכאן^{קיח}. אנחנו נאמר שאפשר לפרש את הפסוק גם על לפני החטא וגם אחרי החטא. הרי גם אחרי החטא – אפילו אם זה לא פשט הפסוק – יש "והאדם ידע את חווה אשתו", כל חיבור ביניהם (וכמפורש אחרי החטא "וידע עוד

קטז בראשית ד, כה. העלמות שמה, חווה, מעיד על הירידה שאחרי החטא (אכן, נתינת השם חווה מוזכרת רק לאחר החטא – רמז לדעה שגם הפסוק "והאדם ידע את חווה" הוא אחרי החטא, שאזי רומז השם חווה לחויא-נחש – אלא שטעמו, "כי היא היתה אם כל חי" שייך גם ובעיקר לפני החטא, ודוק).

קכ ראה תו"א ה, ג.

קכא משלי יח, כב.

קכב ע"ח שמ"ז פ"ד; שמ"ט פרקים ג'ו.

קכג בהמשך להתנועדות י"ט כסלו השתא.

מאמר "כח האהבה" באור ב. ובכ"מ.

קטו זרה ח"א טו, א; יח, ב. ובכ"מ.

קטז מפרשים על בראשית ד, א.

קיז קודם החטא – רש"י, הכתב והקבלה, משך חכמה, פרדס יוסף, וראה מלבי"ם.

קיח אחר החטא – ראב"ע, רד"ק, צרור המור, משכיל לדוד (ע"פ הזהר).

להתחבר כמו שצריך. זהו היחוד של אדם וחיה אחרי החטא, שהוא בספירת ההוד. כלומר, שהכל "איהי בהוד" – החטא התחיל מחוה.

יסוד: חי וקים

ביסוד יש את הזוג שכבר אמרנו, "חי וקים". כשאומרים "חי וקים", ר"ת חק (לא קח), שתי המלים הללו מתייחסות ליסוד – הצדיק חי והצדיק קיים, שתי המלים. כאשר "דוד מלך ישראל חי וקים" – הוא מקבל זאת מהיסוד, כנ"ל.

מלכות: התקשרות לה' והתחברות לכלל

מלכות היא בעצם מה שאמרנו קודם לגבי התקשרות לרבי והתחברות לחסידים. אם אני רוצה להפשיט את ההתקשרות לרבי והחבורה של החסידים למושגים כלליים, איך אפשר? אדבר על התקשרות לכלל, שיותר שייכת למלכות (הכלל) מההתקשרות לרבי. יש אחד ששואל את הרבי 'איך אני מתקשר אליך?' ויש אחד שפונה לה' ואומר לו 'איך אני מתקשר אליך?' וה' עונה לו 'תאהב את מי שאני אוהב, ואני אוהב את ישראל (בני וכלתי)' קכט, סוד ההתקשרות לכנסת-כלל ישראל שבמלכות. מה היא ההתחברות

לפי זה? "כל ישראל חברים" שהזכרנו. שוב, התחברות היא אהבת ישראל. התקשרות, או שאני אומר שהיא אהבת ה', או שאני אומר – היות שאני רוצה לשים את הזוג במלכות כעת – שכאשר אני שואל את ה' 'איך אני מתקשר אליך?' הוא עונה לי 'קבלת עול מלכות שמים!'. זהו הכלל הגדול שהרבי חוזר בכל מקום ומקום – אתה רוצה להיות קשור

היה פשוט, היו ערומים ולא התבוששו^{קכד}, הכל טבעי מאד, הכל פשיט. אחרי החטא העבודה היא כייף, צריך לכוף את היצר הרע, וזה בכלל לא פשוט.

שני המצבים האלה הם "דעת עליון" ו"דעת תחתון", והם מקבילים לספירות נצח והוד. למה? בכלל, כתוב שבשעת החיבור, הזיווג, "איהו בנצח" ו"איהי בהוד"^{קכה} – אבל יש התכללות. התכללות ההוד שבנצח היינו שתי הכליות ואילו התכללות הנצח בהוד היינו שתי הרגלים^{קכז}, בהן יש את הסכנה של "רגליה יורדת..." כמו שאמרנו קודם. המצב הראשוני לפני החטא הוא ההתקשרות וההתחברות של אדם וחיה לחטא. למה הוא שייך לנצח? הם היו במצב של חיים נצחיים, עד החטא. אבל אחרי החטא הם הוד, שניהם, רק שיש נצח שבהוד והוד שבהוד. מהו הוד? לשון וידוי, תשובה, צריך לעשות תשובה. כעת היחוד מסוכן, כי "הודי נהפך עלי למשחית"^{קכז}, "כל היום דוה"^{קכח}. היחוד שלהם אחרי החטא הוא של הוד, הודיה. גם אומר שצריכים לדאוג להיות נאמנים מאד אחד לשני, לא לבגוד ח"ו, בגידה שהיא כבר פגם הברית.

בכל אופן, אפשר לומר שהתקשרות היא יותר המצב הטבעי, הראשוני, לפני החטא. אז ההתחברות נעשית בדרך ממילא,

בלי עבודה מיוחדת. העיקר רק ההתקשרות, לדעת שאנחנו איש ואשה, שאנחנו מיועדים אחד לשני – זה הכל. ההתחברות היא כבר יותר עבודה כאשר צריך להתחבר, לעשות מאמץ

קכד בראשית ב, כה.

קכה ע"פ תקו"ז תקון יג (כח, ביכט, א). וראה ע"ח שער הכללים פ"א; ע"ח של"ו פ"ח. ועוד.

קכו על דרגות שונות של נצח והוד בגוף האדם ראה רפואה שלמה ביאור ב.

קכז דניאל י, ח.

קכח איכה א, יג.

קכט ראה לוח "היום יום" כ"ח ניסן.

להיות חבר טוב של האשה צריך להתחבר לכל הדברים הפרטיים שהיא עושה ולאופן בו היא עושה אותם (להתחבר לכל מאכל שהיא מבשלת ולהחמיא לה כמה הוא טעים וכו'). להתחבר טוב למישהו היינו להתחבר לפרטים שלו.

גבורה: חרב וקשת

יש עוד משהו יפה מאד בראשי תיבות **חק** ("חק נתן ולא יעבור" קלב), שכבר מתחיל לקשר את הדברים לאקטואליה – "אשר לקחת [משער קח] מיד האמרי בחרבי ובקשתי" קלג. חרב-קשת הן זוג יפה בתורה. פשוט שחרב שייכת להתחברות – **חרב** אותיות **חבר**. לפי זה נבין שקשת שייכת להתקשרות – **קשת** ו-**קשר** גם כמעט אותו דבר, בשניהם יש קושי. לפעמים קושי הוא דבר טוב. כתוב קלד שאבא נותן לבן שלו קושי, עמידה איתנה (הנובעת מה"איתן" שבנשמה). הקשר בין אב לבן הוא בסוד אבן קלה, שמתאפיינת בקושי וכובד. הבן, בכיבוד הורים שלו, נותן לאביו כובד – הבנים נותנים משקל לאבא שלהם. אבל קושי – חוט שדרה פנימי – אבא אמור לתת לבן שלו. בכל אופן, יש פה זוג יפה של חרב-קשת.

לא כל כך פשוט להסביר את המיקום של הזוג הזה בספירות.

על פי פשט, בלי דרושים של חז"ל, הזוג חרב-קשת אמור להיות שייך לגבורה. מי יוצא לקרב? הגבור. כל החיילים שלנו הם הגבורים שלנו – הם יוצאים לקרב והם נלחמים, מי בחרב ומי בקשת. מוסבר קלו שחרב היא באמת כמו קרב (חילוף חק) – היא שייכת למלחמה מקרוב. חרב משמשת למלחמה פנים בפנים. יש בתנ"ך קלד בטוי 'ראית פנים' במובן של מלחמה

קלב תהלים קמח, ו.

קלג בראשית מח, כב.

קלד מצות כיבוד הורים עמ' מט, ובכ"מ.

קלה בראשית מט, כד בתרגום וברש"י. וראה הנסמן בהערה הקודמת.

קלו ראה תו"א קג, א. ובריבי מקומות בדא"ח.

קלז מלכים יד, ח; דברי הימים ב, כה, יז.

לה? אתה יהודי, תקבל עול מלכות שמים! כך אתה מתקשר לה'. אם ה' אומר 'תלמד את התורה שלי' זו גם קבלת עול מלכות שמים. כל שכן אם ה' נותן לך שליחות – היא ודאי קבלת עול מלכות שמים. אם זו ההתקשרות, מהי התחברות? "כל ישראל חברים" בפועל ממש. לכן כל מצוה שאני עושה כדי להתקשר לה' אני אומר "בשם כל ישראל" – יחד עם ההתקשרות לה' חייבת להיות התחברות לכלל, לכל ישראל קל.

אפשר להסביר את שתי הבחינות רק בעצם ההתקשרות לכלל ישראל, השכינה-המלכות (כמו שה' עונה לנו, שזו הדרך להתקשר אליו יתברך):

ההתקשרות היא בנוגע לכלל ישראל, אני לא 'מתחבר' לכלל אלא 'מתקשר' לכלל, אבל ההתחברות היא לכל פרט בפני עצמו. "כל ישראל חברים" אומר שכל אחד חבר שלי, לא שהכלל חבר שלי, אבל אני חבר של כל אחד, כל פרט ופרט "באשר הוא שם" קלא, כי אני מקושר לכלל (ואני מקושר לכלל מכח הקשר לה', הכלל הגדול). אפשר לתרגם את המושגים גם ביחס של כל איש לאשתו (שגם היא המלכות) – אני מתקשר לאשה כולה, כמהות אחת, אבל אחר כך אני מתחבר לכל פרט אצלה. כדי

הבנים נותנים

משקל לאבא שלהם. אבל קושי – חוט שדרה פנימי – אבא אמור לתת לבן שלו

קל' וביחס להשי"ת: כדימוי, אפשר לומר שלפני השי"ת, כביכול, יש כעין מסך בו הוא כל הזמן מסתכל, בענין רב, על כל המתרחש בתבל ארצו, ובפרט בישראל עמו. מדי פעם הוא 'מעוץ מבט' על כל מליארדי (ויותר) הכוכבים שבחלל היקום הגדול עד אין סוף. ה'דבקות' של ה' במסך שלו היינו התחברות עצמית אך לכל כוכבי רקיע השמים הוא מקושר בעצם (ואין כל כך צורך להביט בהם, ורק אם יש לאחד הכוכבים איזו 'בעיה' הוא מיד פונה אליו ומטפל בו), שהרי כל היש הנברא קשור בעצם לעצמותו ית' – "אין עוד" אפילו בחלל של עולם" (עפ"י דברים רבה ב, כז) – כל היש הנברא משקף (והוא הוא) את היש האמתי, ודוק.

קלא בראשית כא, יז.

קריאת שמע ותפלה

אבל יש עוד משהו: כמו שהיסוד מקבל בעיקר מהגבורה, כתוב שגם "בנין המלכות מהגבורות"^{קמז} דווקא, ורק אחר כך נמשכים במלכות "חסדי דוד הנאמנים"^{קמח}. איך זה שייך לחרב ולקשת? יש עוד פירוש בחז"ל^{קמט}, שמובא בחסידות – על פי תרגום אונקלוס על "בחרבי ובקשתי", קרוב לדבריו – ש"שעת צלותא שעת קרבא"^{קנ}. שעת התפלה היא זמן הקרב בעבודת ה', והתפלה בכלל היא מלכות, "ואני תפלה"^{קנא}.

צריך לזהות את שתי הבחינות, החרב והקשת, בתוך המלחמה של התפלה. אונקלוס מתרגם את "בחרבי ובקשתי" כ"בצלותי ובבעותי" – מתרגם חרב כתפלה וקשת כבקשה, כי בקשה לשון קשת. אבל בחסידות מסבירים^{קנב} אחרת, ש"חרבי" היינו קריאת שמע ו"קשתי" תפלה (כלומר, תפלת עמידה, כבלשון חז"ל). בקריאת שמע – שבה **רמח** תיבות, סוד ה**רמח** (סוג של חרב)^{קנג} – הקרב הוא מקרוב, כמו לצאת להלחם בחרב, פנים בפנים. אבל בתפלה אני לא תמיד יודע לאן החץ צריך להגיע (אלא אם כן יש מטרה מסוימת מול עיני), אני רק יורה חצים לתומי ומאמין בה' שיוליך ויכוון את החץ ליעד האמתי שלו. רואים היום אצל האויבים שאין להם דעת, תמיד החץ לא מגיע ליעד – ככה שיהיה תמיד עד שנגמור אותם לגמרי! העיקר היום הוא מלחמת קשת, להתפלל לה', יותר ממלחמת חרב. בכל אופן, ביחס בין קריאת שמע לתפלה, תפלה היא 'נטו' מלכות

– זו מלחמת חרב. אבל מלחמת קשת היא מלחמה מרחוק – זריקת חצים, הפשט של קשת, או ירית טילים או אפילו כדורים. במלחמת קשת אתה לא ממש צמוד פנים אל פנים, לא דו־קרב אמתי. במובן הזה, חרב־קשת הן שתי פנים של גבורה.

מצד שני, בקבלה^{קלח} אלו הם מושגים של ספירת היסוד: על חרב כתוב "חרב נקמת נקם ברית"^{קלט}. החרב באמת מתחילה מהגבורה, אבל היא באה לנקום נקם ברית. לענייננו, על מי שפוגע בבן־ברית – כלומר, ביהודי – צריך לצאת עם חרב, "חרב נקמת נקם ברית". זהו קשר בין הגבורה ליסוד, "ועמך כלם צדיקים"^{קמ}. הקשת היא כינוי רווח לברית עצמה^{קמא}. הקשת יורה חצים – זהו סוד "**יורה כחץ**"^{קמב} (אותיות **כח היוצר**, כידוע מר"א אבולעפיא^{קמג}) של היסוד. שוב, הקשת היא כינוי לברית עצמה והחרב היא ה"חרב נקמת נקם ברית". אם כן, הזוג הזה הוא מגבורה ליסוד. כח הגבורה, הקישוי שהזכרנו קודם, שמקורו בדעת, הוא קשר בין הגבורה והיסוד – היסוד נוטה לשמאל, לגבורה (לעומת התפארת שנוטה לימין, לחסד)^{קמד}.

נציין עוד פסוק חשוב של קשת־חרב: "כי לא בקשתי אבטח וחרבי לא תושיעני"^{קמה}. הבטחון (הפעיל) שייך לנצח והישועה להוד ("ישועת ה' כהרף עין"^{קמו}), כזו הבאה בהמשך לבטחון סביל, כמו הבטחון של חזקיהו). לפי זה, יש כאן מה שהקשת ביסוד מקבלת מהנצח והחרב ביסוד מקבלת מההוד.

קלח ראה ספר הלכות פרשת נצבים; מאורי אור מערכת אות הקוף ס"ג. ובכ"מ.
קלט ויקרא כו, כה.
קמ ישעיה ס, כא.
קמא סוטה לו, ב. ובכ"מ.
קמב חגיגה יד, ב; נדה מג, א. ובכ"מ.
קמג אמרי שפר ח"ג.
קמד ראה השמטות זר ח"א רנב, ב. פע"ח שער עולם העשיה פ"ו.
קמה תהלים מד, ז.
קמו ביטוי שגור בספרות ישראל. ראה מנחה ליהודה עמי' 28'27.

קמז ע"ח שכ"ה דרוש ב; של"ד; טעמי המצות פרשת בהעלתך; סדור עם דא"ח ד"ה "ברוך מרחם על הארץ".
קמח ישעיה נה, ג.
קמט ב"ב קכג, א.
קנ הובא בלקו"ת ריש פרשת כי תצא ובכ"מ בשם הזהר.
ראה זר ח"א רמ, ב; ח"ג רמג, א.
קנא תהלים קט, ד. זר ח"ג מט, ב.
קנב ראה תו"א קג, א; סה"מ תרנ"ט עמ' קנז; תש"ד עמ' 98.
קנג זר ח"א קא, א (סתרי תורה); זר חדש מח, א. שעה"כ דרוש ק"ש דרוש ה.

אבל כעת אמרנו שיש משהו עוד יותר מזוהה עם הגבורה, הקשת והחרב. גם בחסד, באהבה, אפשר למצוא שתי בחינות של התקשרות והתחברות. יש אהבה שכלית ואהבה טבעית, שתיהן טובות. זהו נושא עיקרי בספר התניא^{קס}.

הוא אומר שבתוך הבינוני שהוא "עבד אלהים"^{קסא} יש גם את שתי הבחינות האלה. יש אחד שלא חוטא, אבל גם לא "עובד אלהים" — מי שעליו נאמר "אשר לא עבדו" — והעיקר בשיעור התניא היומי של היום שהרצוי הוא שהבינוני יהיה "עובד אלהים". הוא אומר שגם ב"עובד אלהים" יש מי שמתבונן עמוק ובכך מעורר אהבה שכלית, אהבה כאש. אבל יש מי שרק מעורר את האהבה המסותרת בלב שלו, ולא מוליד אהבה חדשה. גם התעוררות האהבה המסותרת היא עבודה, אבל לא כמו העבודה של אהבה שכלית. אלה שתי מדרגות של "עובד אלהים". מי שלא מוליד אהבה חדשה, ואפילו לא מעורר אהבה מסותרת, גם יכול להיות בינוני, אבל נקרא "לא עבדו" — אין לו 'עבודה', הוא רק מסתמך על האהבה המסותרת שבו, בלי לעשות מאמץ הכי קטן לגלות אותה.

מה למדנו כאן? בעיקר חשוב לנו לדעת שיש אהבה שכלית ואהבה טבעית. אפשר לומר שהכח של הדעת לעורר אהבה שכלית — הכח להתבונן לעומק, עיקר מה שבעל ההילולא, אדמו"ר הזקן, רוצה מאתנו — בא מדעת עליון. על המדרגה הזו כתוב בתחלת קונטרס ההתפעלות שאדמו"ר הזקן התמסר לכך שכל אחד — גם הבינונים וגם מי שפחות מהבינונים — יוכל לטעום טעם של יחודא עילאה, טעם של "אלקות בפשיטות ועולמות בהתחדשות"^{קסב} שיש בדעת עליון, שעיקר ההתבוננות שלו יהיה מהמדרגה של דעת

וקריאת שמע הייתי שם אפילו בבינה, אבל היות שהבינה גם היא משפיעה ליסוד^{קנד} אפשר לומר שזהו גופא היחס של התקשרות והתחברות. אמרנו שהמלכות מתקשרת והיסוד מתחבר — התחברות היסוד היא קריאת שמע (חרב) והתקשרות המלכות היא התפלה (קשת).

נאמר עוד טפה בחסידות: כתוב שקריאת שמע בבינה (לה שייכת השמיעה^{קנה}), "שמע ישראל"^{קני}, אבל היא תפלה מיושב — הבינה של עולם הבריאה^{קנ}. היכל קדש הקדשים — בינה-חכמה-כתר דבריהא — הוא כלי, היכל, לקבל הארה מן האצילות, שהיא אחדות ה'. לכן, כשאומרים קריאת שמע — שגם נקראת תפלה, תפלה בשיבה — מכוונים שהיא עדיין בעולם הבריאה, לא הגענו לעולם האצילות. רק תפלת שמונה-עשרה, שנקראת עמידה, שייכת לאצילות — עולם המעומד. התפלה דמיושב, קריאת שמע, היא מתוך התבוננות וישוב הדעת, בעוד התפלה דמעומד היא בעיקר השתפכות הנפש "נכח פני א־דני"^{קנח} שהעיקר בה הוא בטוֹל־התבטלות גמורה לה' (עמידה היינו בטול, כמבואר בדא"ח^{קנט}). בעצם, בקריאת שמע אני עדיין למטה מהמלכות. הבינה של עולם הבריאה היא הבנת הענין בשכל. אמנם יש כבר כלי לקבל את ה"אחד" של האצילות, אבל אין עדיין עליה לאצילות ממש, בתור זיווג. בכוונות הארז"ל אין זיווג אמתי בקריאת שמע. הזיווג רק מתחיל משמו"ע, בעולם האצילות.

אם כן, יש כמה פנים לזוג הזה של חרב-קשת.

חסד: אהבה שכלית ואהבה טבעית

קודם אמרנו שחסד וגבורה הם "שמאל דוחה וימין מקרבת", "תרין עטרין" שבדעת,

קנד ראה ע"ח שער הכללים פרקים י"א. ובכ"מ.

קנה ע"ח ש"ד פ"א. ובכ"מ.

קנו דברים ו, ד.

קנד פ"ח ש"ז פ"ז.

קנח איכה ב, יט.

קנט ראה שעה"כ דרושי ק"ש דרוש ח; תו"א תרומה

פ, א; וישב כט, ב.

קס תניא פל"ח.

קסא מלאכי ג, יח.

קסב ראה המשך "בשעה שהקדימו" תער"ב ח"ב עמ' תתקלד ואילך; הטבע היהודי עמ' כה הערה כ; שם עמ' קעו"קעז; מלכות ישראל ח"ב מאמר "מלכות וגאולה" פ"א. ובכ"מ.

במושג-חכמה^{קסד}. בלשון תורה, היינו סוד "ידע" תדע"^{קסה} – הראשון בצורת 'מקור', היינו עליה והתקשרות למקור, והשני פועל יוצא, היינו התחברות לחפצא של המושג הידוע עצמו, וד"ל. ולסיכום:

כתר	
התקשרות למקור והתחברות למושג	
חכמה	בינה
קידושין (התקשרות)	חופה (התחברות)
דעת	
דעת עליון ודעת תחתון	
תרין עטרין שבדעת	
"שמאל דוחה וימין מקרבת"	
חסד	גבורה
אהבה שכלית	קשת וחרב
ואהבה טבעית	
תפארת	
קו וחוט	
נצח	הוד
"והאדם ידע את חוה" "והאדם ידע את חוה"	
לפני החטא	אחרי החטא
יסוד	
חי וקים	
מלכות	
התקשרות לה' והתחברות לעמ"י	
התקשרות לכלל והתחברות לפרט	

קסד והיינו ג"ר וז"ת דעתיק, כאשר הז"ת היינו תענוג מורכב בעצם החכמה כ"ו וד"ל. התלכשות גבורה דעתיק במו"ס דאריך (הרכבת התענוג דעתיק בחכמה דאריך), שבלשון החסידות נקראת "כח המשכיל" וגם "מעמיק", היא ההתחברות שבהעמקה. נמצא שכל מקום התקשרות היא השראה, התקשרות למקור שלמעלה, סוד "ריש גלי", רדל"א (קבלת הבעל שם טוב), ואילו התחברות היא התלכשות, החל מסוד ז תקוני גלגלתא (קבלת האריז"ל) וד"ל. ובמושגים שהוזכרו לעיל: ההשראה אצל החסיד באה מההתקשרות שלו לרבי, ואילו בהתחברות עם אנ"ש כל אחד מתלבש בשני ממש, מרגיש אותו ומזדהה אתו כמו עם עצמו ממש.

קסה בראשית טו, יג (ועוד ד"פ בנ"ך).

עליון, התבוננות ביחודא עילאה, וממנה תולד לו אהבה שכלית. אבל מי שעדיין כולו ביחודא תתאה, דעת תחתון, שאצלו "עולמות בפשיטות ואלקות בהתחדשות" – הוא צריך רק "זכרון דברים", לזכור שאני יהודי, ואבותי הקדושים עבדו את ה' ואהבו את ה', וירשתי זאת מהם. בהתבוננות זו, תוך כדי שאני 'יש' – "יש מי שאוהב"^{קסג} באהבה טבעית – בכל זאת אני עובד את ה' באהבה ויראה. למדרגה הזו אפשר לקרוא דעת תחתון.

סיכום (וכתר)

אם כן, עשינו עוד פרצוף שלם של התקשרות והתחברות. ראינו כעת שתי מדרגות אהבה בחסד, שתי בחינות של יראה בגבורה, קו וחוט בתפארת, אדם וחוה לפני ואחרי החטא בנצח והוד, חי וקים ביסוד, התקשרות והתחברות שלנו, כנס"י, לה', בקבלת עול מלכות שמים, ולכלול את עצמנו בכנסת ישראל, בשם כל ישראל, במלכות. בחכמה ובינה אמרנו שיש חופה וקידושין, דעת עליון ודעת תחתון בדעת (דעת עליון) ו"שמאל דוחה וימין מקרבת" בתרין עטרין שבדעת (דעת תחתון).

אפשר להוסיף לפרצוף גם את הכתר, שנסיביר ממש בקיצור: אמרנו שהכתר של הדעת הוא העמקה ("העמקת הדעת"). בהעמקה יש שתי בחינות, כנגד התקשרות והתחברות – ההתקשרות שבהעמקה היינו ההתקשרות (מלמטה למעלה) למקור המושג כמו שהוא בהעלם העצמי (ובענין לימוד תורה בהעמקה היינו ההתקשרות לנותן התורה, שהוא המקור האמיתי לכל חכמת התורה כו') ואילו ההתחברות שבהעמקה היינו ההתחברות למושג המבוקש עצמו (ההתקשרות היא מתוך אמון מוחלט ואילו ההתחברות היא מתוך תענוג

קסג ע"פ תניא פל"ה.

הסיפור החסידי

רבי משה לייב מסאסוב | פדיון שבויים בשמים

רבי משה יהודה לייב מסאסוב נולד בסביבות שנת תק"ה לרבי יעקב ורבקה. למד אצל רבי שמעלקע מניקלשבורג במשך 13 שנים, וכן אצל רבי אלימלך מליז'נסק. ישב בעיר אפטא ובהמשך עבר לעיר סאסוב בגליציה שהפכה למרכז חסידי חשוב. לפעולותיו של רבי משה לייב באפטא ולאחר מכן בסאסוב הייתה השפעה רבה על התפשטות תנועת החסידות בפולין ובגליציה, ועם תלמידיו נמנו: רבי צבי הירש מזידיטשוב, רבי מנחם מנדל מקוסוב, "היהודי הקדוש" מפשיסחא ורבי אברהם דוד מבוטשאטש. התפרסם כאוהב ישראל מופלא שמסר את נפשו על פדיון שבויים ועזרה לזולת. על לווייתו התפרסם סיפור פלאי: שנים קודם לכן הכניס לחופה חתן וכלה עניים, וה'כליזמרים' בחתונה ניגנו ניגון מיוחד. בעת הלוייה הזדמנו באורח פלא אותם המנגנים, וכששמעו מי הצדיק הנקבר כעת, נזכרו: כשסימו לנגן את הניגון בחתונת היתומים, איחל לעצמו רבי משה לייב: יהי רצון שילווני בניגון זה לאחר פטירתו! קיימו המלוים את רצון הצדיק וליווהו למנוחתו בניגון המיוחד. הסתלק ב'ד' שבט תקס"ז, ומנוחתו כבוד בסאסוב.

ראיתי הושך גדול שמכסה את העולם כולו. שר וגדול נפל בישראל, הצדיק רבי משה יהודה לייב מסאסוב נסתלק לעולמו. עודני יושב אבל וחפוי ראש, ומצמצער על הסתלקותו של הצדיק, שמעתי קול יוצא ומכריז: "פנו מקום לרבי משה יהודה לייב בן רבי יעקב, וצאו לקבל את פניו!" לקול הכרוז התכנסו ובאו נשמות קדושות וטהורות שיצאו להקביל את פני הצדיק. אך כשהגיע רבי משה לייב מוקף בנשמות הצדיקים, נשמע פתאום קול זעקה שהלך מסוף העולם ועד סופו. באותו רגע עזב הצדיק את החבריא קדישא ורץ לעבר הקול, עד שהגיע בעקבותיו אל פתחו של הניהנום ומיד נכנס לתוכו. רעש גדול התעורר בעולם העליון, ומיד ניתנה פקודה לשרו של גיהנום שלא יבעיר את האש בזמן שהצדיק מצוי שם. בא שר הניהנום אל רבי משה לייב וביקש ממנו לעזוב את המקום, מכיוון שכל זמן שהוא כאן אין לו רשות להשתמש באש. השיב לו הצדיק: "לא אוזן מכאן עד שיצאו עימי כל הנשמות הנמצאות כאן". שאל אותו השר: "וכל זה למה?"

כשנולד נכדו של רבי לוי יצחק מברדיטשוב, בן בתו, נקבע מועד הברית ליום ד' בשבט שנת תקס"ו. לשמחת הברית התקבצו ובאו אנשים רבים וחשובים, תלמידי חכמים, חסידים ואנשי מעשה, ואף פשוטי העם שכיבדו את רבם. הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א, נהג לקיים מצוות ברית מילה בהשכמה, אך הפעם התמהמה רבי לוי יצחק לבוא. זמן רב חיכה לו הקהל לבואו, הדקות ארכו ונהיו לשעות עד שכמעט פקעה סבלנותם של אי אלו. רק מספר שעות לאחר הצות יצא הרבי מחדרו, מל את הנכד וקרא שמו "משה יהודה לייב". לאחר הסעודה שאלו חתנו אבי הבן, אם יוכל לגלותו דבר עיובו מלבוא בזמן, ועל שם מי קרא את הילד. פנה הצדיק לקהל המסובים, וסיפר להם את הסיפור המסתתר מאחורי הדברים:

היום, כשהשכמתי בבוקר כדרכי והתכוננתי להכניס את נכדי לבריתו של אברהם אבינו,

רבי לוי יצחק בסיפור כולו:

הראשון: מה שיהודי עושה בעולם הזה, הוא ממשיך לעשות בעולם הבא. אמנם בעולם הבא לכאורה אין שייכות לעבודת ה', וזהו זמן קבלת השכר – אך ר' משה לייב עסק כל חייו בפדיון שבויים, וכך גם בעולם הבא. עבורו אין טעם בשכר, כל עוד המצווה שעסק בה יכולה להיעשות על ידו.

השני: גודל הערך של מצוות פדיון שבויים. פדיון שבויים הוא "מצווה רבה", ביטוי שנאמר רק על מצווה זו ועל מצוות פרו ורבו. בדורנו, שני הדברים מתאחדים בהשתדלות להחזיר יהודים בתשובה: יש בכך גם "פרו ורבו" ברוחניות, שכן המלמד את חברו כאילו ילדו (כלשון הצדיקים "יהודי עושה עוד יהודי"), ואין פדיון שבויים גדול יותר מלפדות יהודי מהתרבות הזרה.

השלישי נוגע לימי השובבי"ם, בהם חל יום פטירתו של הצדיק ונוהגים לעסוק בהם בתיקון הברית: כשרצה רבי לוי יצחק לגשת אל הברית של נכדו, ישב קודם לכן בדבקות עצומה והתבונן שעות רבות בסיפור השמימי המתרחש מול עיניו. מכך ניתן ללמוד רבות, אודות תיקון הברית בנפשנו שלנו:

כאשר יהודי רואה מראות אסורים, אפילו כאשר הוא חוזר בתשובה שלמה על כך, נותר אצלו רושם שלילי המזיק לו בהמשך עבודתו. כיצד ניתן למחוק את התמונות הללו מהזיכרון, בלי שידחקו לתת המודע ויפעלו שם ח"ו לרע? כאשר מספרים סיפור חסידי בתענוג, צורה חיה, מפורטת ומוחשית, הדבר מוחק אלף תמונות מהלא-מודע – של האדם ומתקן את אותו רשימו שלילי. כך ניתן "לגשת אל הברית" של האדם, ולתקן את הנפש.

השיבו רבי משה לייב: "בהיותי בחיים עסקתי במצוות פדיון שבויים והצלתי נפשות רבות, לפיכך ברצוני גם כאן להציל נפשות משוביין"

הלך השר אל בית דין של מעלה וסיפר על מענתו של רבי משה לייב. כשנשמעה מענתו של הצדיק בפני בית דין של מעלה, החליטו להביא את המשפט לפני כסא הכבוד. כשהגיע שליח בית הדין אליו והודיע לו על ההזמנה, השיב הצדיק: "כל ימי חי החזקתי במצווה אחת ומסרתי נפשי עליה, מצוות פדיון שבויים – ועכשיו, כאן בעולם האמת כשבאה מצווה זו לידי לא אקיימנה! לא אוזו מכאן עד שאקיים מצווה זו". כך התעקש הצדיק לעמוד על מקומו. אחר כך נשא עיניו אל כסא הכבוד ואמר: "ריבונו של עולם, אתה יודע כמה גדולה מצוות פדיון שבויים, ומרוב חשיבותה קיימת אותה בעצמך, לא על ידי מלאך ולא על ידי שליח, שהרי כשהיו ישראל במצרים ירדת בכבודך לפדותם מבית עבדים. ריבונו של עולם, אני במידתך אחותי; כל ימי מרחתי במצווה זו וכל השבויים היו כשרים בעיני, לא הברלתי בין צדיק לרשע. כאן מצאתי כל כך הרבה שבויים, על כן רצוני לקיים את אותה המצווה. ואם לאו, מוטב לי להישאר עימם בגיהנום ולסבול כמותם, מלישב עם הצדיקים ולהנות מזיו השכינה". מייד פסק הקב"ה שכלמינין השבויים שפדה רבי משה לייב בחייו, יוכל לפדות גם כאן. בדקו ומצאו שפדה בחייו שישים אלף איש! יצאו גדודי נשמות מהגיהנום והוא בראשם, כשהוא מביאם לגן עדן (ומן הסתם, לא דקדק רבי משה לייב במספר והוציא בננכה עוד כמה נשמות...). כשראיתי זאת, סיים הצדיק, יצאתי מחדרי וקראתי את שם נכדי "משה יהודה לייב".

(אוצר הסיפורים)

שלושה דברים נתן ללמוד מן הסיפור הזה. שניים מדבי משה לייב, והשלישי מהתבוננות

מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

אמירת תהלים של "אתאיסט"

ראיתי שאיש תקשורת כתב שהוא מקבל על עצמו לומר כל יום "מזמור לתודה" לבקשת אמא של חטוף, אפילו שהוא מגדיר את עצמו כאתאיסט מוחלט – "אני הולך לעצום את העיניים חזק ולנהוג לרגע כאילו אני המאמין הכי אדוק. אמונה, אהבה וכונה הן בנות אותה משפחה. מספיק אפילו אחת מהן כדי להזיז עולמות". איך להתייחס לאמירה כזו?

מענה:

ראשית כל יש להדגיש שכל ישראל הנם "מאמינים בני מאמינים", רק שיש מי שלעת עתה האמונה נעלמת אצלו, משום היותו-היותו בעלמא דשקרא, עולם שמשקר לנו, לחושים הגשמיים שלנו, וכתוצאה מכך אנחנו משקרים לעצמנו ומכחישים שאנחנו מאמינים. כאשר הקשר לעם ישראל מתגבר (כמו ההזדהות של כל העם עם משפחות החטופים) אזי כל המחיצות נופלות ומתגלה עצמנו האמיתי, סוד האמונה שבנו. כשאומרים ק"ש מכסים את העיניים – כיסוי עינים זה אינו התעלמות

מן המציאות, אלא התעלמות מהשקר שבמציאות כפי שהוא נדמה לחושינו הגשמיים, וכאשר אנו מכסים את העינים כדי לומר באמת "ה' אחד" ו"אין עוד מלבדו" אנחנו גם מבטלים את השקר שבתוכנו וזוכים לסוד "שמע... אחד" אותיות עד (ראיה, בעין השכל האלקי שבלב) **אשמח** ("אין שמחה כהתרת הספקות", **ספק בגי' עמלק** כנודע).

אמונה-אהבה-כונה משלימות ל-196, **דוד** ברבוע – אלו הן התכונות המיוחדות של "דוד מלך ישראל חי וקים". כשיהודי מתחבר לתכונות של דוד המלך – על ידי אמירת פרק תהלים של "נעים זמירות ישראל" (שעוסק בתודה, השייכת במיוחד לדוד) – גם אם נדמה לו שאינו מאמין בה', הוא מתחבר לעם ישראל ולה', ובאמת יכול להזיז ככה עולמות, החל מעולמו הוא הפנימי.

התכונות **אמונה-אהבה-כונה** כוללות את כל כחות הנפש של דוד המלך-פרצוף המלכות: בג' רישין שבכתר: **אמונה** ברדל"א, **אהבה** (בתענוגים) ברישא דאין ו**כונה** [לקיים את

רצונו ית'] ברישא דאריך. בחב"ד: בתניא מבואר ש**אמונה** היא בחכמה, **כונה** בבינה [היינו סוד "מי זאת גו""] "חכם לב יקח מצות", במעשה, ה תתאה, ובכונה, ה עילאה בינה] ו**אהבה** היא ההתקשרות שבדעת [והיינו עטרא דחסדים שבדעת המלכות שמקבלת על ידי יחודה עם בעלה, קודשא בריך הוא. שכן ללא יחוד זה הרי היא "עולמתא שפירתא דלית לה עיינין" אלא רק עין אחת – עין שמאל, עטרא דגבורות – שממש בניה לפני נישואיה, ואז מדתה בעיקר יראה. אך בנישואיה-כלולותיה, היא מקבלת עטרא דחסדים, אהבה (בתענוגים)].

במדות הלב: **אמונה** בת"ת [כביאור רבי לויק לאגה"ק], **אהבה** בחסד כפשוטו ו**כונה** ביראה-גבורה [סוד "אני בינה לי גבורה". **כונה** = "אנכי" שמפי הגבורה (אימה ויראה כו') שמענו ודוק].

בנה"י: **אמונה** בהוד (גלויבען באידיש, כמבואר בהיום-יום ה' טבת), **אהבה** ביסוד (כבוד חתן) ו**כונה** בנצח, המנצח על התזמורת לפי כוונותיו הפנימיות וד"ל.

אנכי והילדים

המחזור לילדי ישראל

חול פאכילא

שלום ילדים!

השבוע נכנסנו לחדש שבט, שמיד מזכיר לנו את **טו** בשבט ופרותיו המתוקים לחם. אבל כבר בתחלתו, עוד לפני שנגיע לאמצעו של החדש, נפגש עם ענינים של אכל: בספרי הקבלה מובא כי לכל חדש בשנה יש חוש מיוחד, אחד מ**יב** פשרונות שקימים בנו. מה זה אומר לי? שאותו החדש הוא הזמן הכי טוב לפתח ולתקן את אותו חוש בתוכנו. אז החוש השני לחדש שבט הוא **חוש האכילה**.

אתם בטח שואלים את עצמכם: איזה חוש צריך בשביל לאכל? אני מבין שבשביל לנגן יצירות מרובות בכלי נגינה צריך חוש מוזיקלי ובשביל לפתח תרגיל סבוב בחשבון צריך חוש מתמטי. אבל איזה חוש צריך בשביל לאכל?

כצי דפיות פריא ומזק

פעם אחת, קרא מורנו הבעל שם

לע"נ חיה שרה בת ר' משה ע"ה נכתב ע"י הרב שילה אופן.

טוב לתלמידיו הקרובים ופקד עליהם: "סעו לעירה פלונית וחפשו את היהודי המתגורר בה, אצלו תלמדו מה שבקשתם לדעת". זה זמן רב שהם מפצירים בבעל שם טוב שילמד אותם מהי אכילה בקדשה. התלמידים לא שאלו שאלות מיתרות ויצאו לדור. רגילים היו לעמד על פונת רבם הגדול רק בהמשך. לאחר מסע הגיעה החבורה לעירה המרחקת וחפוש קצר הביא אותם לפתח ביתו של היהודי.

"במה אוכל לעזר לכם?", שאל היהודי המפתע. מראהו החיצוני לא העיד על שום דבר מיוחד. הוא נראה היה יהודי פשוט ורגיל. "שום דבר מיוחד", ענו לו, "רק להתארח וללון בביתה. אל דאגה, הוצאות האכל עלינו". היהודי קבל את בקשתם והכניסם לביתו.

התלמידים, שכלם תלמידי חכמים מפלגים, עובדי ה' בכל לבם, התמקמו בחדר וצפו לשעת האכילה. לא עבר זמן רב, ושעת ארוחת הערב הגיעה. היהודי התישב ליד השלחן ואכל בשקיקה

מתוך פונה לגבד על הגוי הרע. מיהו אותו גוי רע? לצערנו לא חסרים כאלו. אנו מקפים בשונאי ישראל שרוצים להרע לנו בכל דרך אפשרית, אבל מיהו האויב הערמומי ביותר? היצר הרע שבתוכנו. כדי להלחם בו ולגרשו, עלינו לעמדם במיטב פוחנו מולו. אני אוכל כדי שיהיה לי כח לעבד את ה' ולהלחם ביצר הרע! זו הפונה הכי פשוטה אותה נכון בשעת האכילה והיא שיכת לעולם העשייה.

כִּי לֹא־הָיָה בְּתַלְמֵיהֶם

מאותו יהודי למדנו כיצד אכילה קשורה עם מלחמה ביצר הרע, אבל מה עם היצר הטוב? מה עם החשק שלנו להתקרב לה' ולקיים את מצוותיו בהתלהבות? אחרי "סור מרע" יש להתקדם אל "עשה טוב", וגם לכך צריכים כח המגיע בעקבות אכילה בריאה ומזינה. איך אומרים? 'הצבא צועד על קבתו'.

נציר לעצמנו בשעת האכילה: פרוסת הלחם שאני לועס מתפרקת והופכת בבטני לחמרים שהגוף שלי זקוק להם, ומשם מעברים על ידי צנורות הדם אל כל אבר ואבר ומחיים אותם. ומה אני עושה עם אותה חיות? מקיים את רצון ה' – למוד מעמיק, תפלה מעמק הלב או מעשה חסד שאעשה. זוהי פונה בקומה גבוהה יותר והיא שיכת לעולם היצירה.

את מנת תפוחי האדמה המבשלים שהגישה לו אשתו עד תמם. לאחר סיום הארוחה פנה האיש לחדרו ושקע בשנה עמקה. למחרת קם היהודי הכפרי ויצא לעבודתו, ממנה חזר רק בשעת ערב מאחרת. שוב התישב היהודי אל השלחן ואכל את מנת תפוחי האדמה הגדושה שהגישה לו אשתו, בדייק כמו ביום הקודם. הדבר חזר על עצמו גם ביום השלישי, וכאן כבר עלתה תמיהה בקרב התלמידים: "מה הענין המיוחד פה? מה מבקש מורנו הבעל שם טוב ללמד אותנו מהיהודי?".

התלמידים אזורו אמץ ופנו אל המארח: "למדנו רבנו...". "רבנו? שום רבנו. אני יהודי פשוט", ענה היהודי. אבל התלמידים לא הרפו: "מורנו הבעל שם טוב שלח אותנו לכאן, ובדאי לא לחנם. ספר לנו על מה שאנו לא רואים...". "תראו", ענה היהודי, "אני באמת איש פשוט, אבל יהודי שרוצה להיות יהודי בריא וחזק, וזה מה שאני חושב בשעת אכילת תפוחי האדמה שלי. וכל כך למה? כי אם יבוא גוי אכזרי וירצה להתנפל אלי, רק בגלל היותי יהודי, שידע לו שגם יהודי יכול להיות חזק. הוא יהיה מספיק בריא וחזק כדי להתגונן ואף להשיב מלחמה שערה. כך אוכל לקיים בהדור את הדרכת החכמים 'הבא להרגה השכם להרגו', ושם שמים לא יחלל".

אז הנה לנו חוש באכילה. יהודי אוכל

פאזיטיוו'ס

פאזיטיוו'ס

רגע, נדמה לי שעד עכשו דברנו רק על האכל המזון, זה שמשתיק את הרעב ונותן לי כח בגוף, אבל מה עם הטעם שבאכל? אומרים ש"על טעם וריח אין להתנפח". למה? כי בטעמים יש מגוון סוגים, שונים ומגוונים. ילדים (ולא רק...) אוהבים מאכלים מתוקים ויש מי שאוהב דוקא מאכלים חריפים, יש מי שמעדיף אכל מלוח ויש מי שמתענג על פוס קפה שחור בטעם מרי.

מהיכן מגיע אלי התענוג הזה שבמאכל? זהו ניצוץ קטן מתענוג גדול הרבה יותר – התענוג מה'. בשבת קדש ובחגים יש מצוה להרבות במאכלים טעימים ומענגים. התענוג שבאכילה הופך להיות ענג שבת, והאכילה בלא קדש. בבית המקדש היו הכהנים אוכלים מבשר הקדש, ובאותה אכילה מענגת היו מכפרים על היהודי שהביא את הקרבן להקרבה.

ומה קורה ביום חול? השבת מברכת את ימי החול הבאים אחריה, כך שאנו יכולים 'למשך' את קדשת השבת לתוכם, לטעם שבת. זו פונת האכילה של עולם האצילות.

שנזכה לחוש אכילה בקדשה ובטהרה!
שבת שלום ומברך!

?

שתי המחשבות הראשונות המלוות את האכילה שלי הופכות את האכילה הסתמית לבעלת משמעות. לא עוד אכילה לשם אכילה והשקטת הרעב, אלא לשם מטרה. למעשה, האכילה היא רק האמצעי, ואילו עבודת ה' הבאה בעקבותיה היא כבר המטרה. אבל רגע, האם אכילה יכולה להיות גם בעצמה מטרה? קצת מפתיע, אבל כן! הבטו שלי יכולה לשמש כ... מזבח בבית המקדש! העולם שלנו דומה לערמת לכלוכים ענקית שבתוכה מסתתרים מטבעות זהב. כדי למצא את המטבעות היקרים ולחשוף אותם, עלי לחטט בערמה ולהסיר את הלכלוך המכסה אותם. עבודה כזו נקראת "עבודת הברורים" – הפרדת החלק הטוב מהרע – והיא נעשית על גבי המזבח. אש המערכה שורפת את בשר הקרבן ומאבדת אותו, ובאותה שעה מעלה ממנו לה' ריח ניחוח. זו פעלה של הפרדה.

זו פונת אכילה השייכת לעולם הבריאה. אני זוכה לשמש מזבח, האכל שלי הוא הקרבן והאכילה הופכת למטרה קדושה.

הפרעות קשב ורכוז

הן מהמאפיינים הבולטים של דורנו – דור מרובה בהסחות־דעת מכל צד ופנה, מבית ומחוץ. אבל אי אפשר לוותר על הדעת. בדעת תלויה הזוגיות הבריאה, היכולת לעסוק בתורה באמת, החיבור בין החלקים השונים בעם, עבודת ה' בתפלה, ההתקשרות לצדיק והחברות הנאמנה.

אדמו"ר הזקן מגדיר את הדעת ככח של "התקשרות והתחברות", ואת הכח הכללי הזה צריכים להפעיל ולתרגל במגוון רחב של תחומים: ההתקשרות שבנישואין מובילה לחיים שלמות של חברות טובה בין האיש ואשתו; האדם מתקשר לכלל ישראל ומתוך כך מתחבר לכל יהודי; הלומד מתקשר לנותן התורה ומתחבר לחכמה ולשעשוע שבדברי התורה. ככלל, דרך החיים החסידית, המדגישה את ההתקשרות לרבי ואת עומק החיבור והחברות בין החסידים, בונה מחדש את כח הדעת בנפש ודורשת לבטא אותו בהעמקת הדעת בלימוד, בהתבוננות, בתפלה ובשליחות. ההתוועדות מהלולת אדמו"ר הזקן, שחלקיה תופסים את רוב הגליון, נוגעת בפתרון לבעיות הקשב והרכוז ופורסת יריעה רחבה בסוגיית ההתקשרות וההתחברות.

מעוניין להפיץ את עלון נפלאות במקום מגוריך?

שלח דוא"ל ל: itiel@pnimi.org.il או התקשר 052-4295164

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?

שלח דוא"ל: itiel@pnimi.org.il

רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי־פון:

079-9211452 או 02-5434297 – המספר פתוח לניידים כשרים

ג	ל	ע	י	נ	י
ו	א	ב	י	ט	ה
נ	פ	ל	א	ו	ת
מ	ת	ו	ר	ת	ך